AZTAG
JOURNAL ARMÉNIEN
B. P. 587
BEYROUTH, Liban

Directeur - Propriétaire
HAIG BALIAN

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ
ՍՈՒՐԻԱ տար. 425, ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 225 Ս. Դ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄ. տարե. 6, ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 4 տոլար
Տնօրէն - Խմբագիր՝ ՀԱՅԿ ՊԱԼԵԱՆ

ԱԶԴԱԿ

ازتـــاك
جريدة سياسية ادبية اقتصادية حرة

ԵՐԿՕՐԵԱՅ ՀԱՅԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՇԱԲԱԹ 4 ՅՈՒԼԻՍ 1931
ՁԵՌՔԷ ՀԱՏԸ 3.50 Ս. Դ.

Ե. ՏԱՐԻ | Ամէն առաւօտ պէտք է ընել բերիս տօորէնին ճաշելին | ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ | Չհրատարակուած ձեռագիրները ետ չեն վերադարձուիր | Թիւ 31 (476)

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՄԵՐ ԿԱՐԳԱԽՕՍԸ

Հալէպ հրատարակուող Ռամկավար օրկանը, որ երկու ամիսէ իվեր առանց ընդհատելու պայքար կը մղէր Ազգային Սահմանադրութեան դէմ, իր վերջին երկու խմբագրականներուն մէջ կ'ամփոփէ իր կուսակցութեան կարգախօսը։ Պայքարիլ ընտրութեանց դէմ, պահել ներկայ անիշխանական դրութիւնը գաղութներու մէջ և ամէն գնով ձախողեցնել համերաշխութեան և համագործակցութեան ամէն փորձ. ահա՛ Ռամկավար պաշտօնաթերթին կարգախօսը։

Տարբեր է սակայն մեր կարգախօսը։ Կը կարծենք որ սրտնամէջ պատճառաբանութիւններու և առարկութիւններու աւարելով խուսափիլ համերաշխութենէ և համագործակցութենէ, առնուազն վախկոտութեան և ինքնավստահութեան տկարութիւն կը նշանակէ։ Հակառակորդին զօրաւոր ըլլալը կամ յաճախ իր կամքը պարտադրած ըլլալու առարկութիւնը բաւական չեն բոլորովին յուսահատելու և ընկճուելու։ Կուսակցութեանց կեանքին մէջ պարտութիւնները պէտք չէ վհատեցնեն և հեռացնեն նպատակէն ու ծրագրէն։ Քաղաքացիական քաջութիւն և անձնվստահութիւն պէտք է ունենան մեր բոլոր գործիչներն ու կուսակցականները, եթէ կուզեն ծառայել և օգտակար ըլլալ այս ժողովուրդին։ Այնքան կասկածոտ ըլլալ և հակառակիլ ամէն գործակցութեան, ցոյց կուտայ տհասութիւնն ու ապիկարութիւնը առարկող կողմին։

Անօգուտ են և անզօր այդ բոլոր վախկոտութիւններն ու կասկածները։ Պէտք է քիչ մը հեռատես ըլլալ և անկեղծ։ Եթէ իբրև ազգ պիտի յարատեւէ ու ապրի այս ժողովուրդը գաղութներու մէջ, ձգտելով իր հայրենիքի ազատագրութեան, եթէ՝ իբր մարդկային ընկերութեան մէկ անդամը պիտի ուզէ իրեն յատուկ տեղը ունենալ այս երկինքին տակ, պէտք է ուրեմն վերջ դրուի այս անիշխանական վիճակին։ Եթէ գաղութահայութիւնը կուզենք հայ պահել և նոր սերունդը դաստիարակել հայեցի կրթութեամբ, եթէ՝ կուզենք ամէն յարձակում դադրեցնել մեր ժողովուրդին վրայ և խաղաղ ու հանգիստ ապրիլ, պէտք է ստեղծենք համերաշխ գործակցութիւն մը և ազգային ներքին ուժեղ կազմակերպութիւն։

Տարիներէ իվեր դժբախտաբար չկրցանք ըմբռնել մեր կացութեան փափկութիւնը և զբաղեցանք զիրար վարկաբեկելով. սպառեցինք մեր ուժերը սին և անօգուտ պայքարներով, մոռնալով մեր խեղճերն ու ժողովուրդին ու հայրենիքին շահերը։ Անիմաստ և աննպատակ պայքար մը, որ անգիտակցաբար մեզ կ'առաջնորդէ դէպի անդունդ։

Ամբողջ զինադադարէն ասդին շարունակուող այս կրքոտ և ատելավառ պայքարը դադար չառաւ։ Համերաշխութեան և համագործակցութեան բառերը հեգնանքով ընդունուեցան։ Ոչ ոք ուզեց ըմբռնել ճակատագրականութիւնը մեր կացութեան։ Տեսանք որ ոչ մէկ կուսակցութիւն կրնայ առանձին, իր ուժով, առաջնորդել այս ժողովուրդը և հոգալ անոր կարիքները. սակայն չհամոզուեցանք որ բացարձակ անհրաժեշտութիւն է բոլորին համերաշխ ու անկեղծ գործակցութիւնն ու ճիգը՝ հայութիւնը իր ներկայ դժբաղդ վիճակէն ազատելու համար։ Այնքան կուրացած ենք կուսակցական վէճերով և տարուած կիրքով ու ատելութիւնով, որ մոռցած ենք մեր թշնամին և սկըսած ծուղակ լարել իրար ոտքերուն տակ։

Ինչ՞ վերագրել Հալէպի մեր պաշտօնակցին զզուելի վերագրումը մեր հասցէին, քանի մը շաբաթ առաջ մեր նախկին գրաշարներէն 15 տարեկան պատանիի մը կողմէ և զուտ նիւթական պատճառներով տեղի ունեցած վէճի մը առթիւ։ Տեղական թերթերէն «Էլ Ահրար» օրին արդէն գրած էր պատճառն ու մանրամասնութիւնը այդ յարձակման, որմէ շատ որոշ կը տեսնուէր որ գրաշարը իր ունեցած աշխատանքի պահանջած և վէճի բռնուած է։ Եւ այս աննշան պարագան ինչպէ՞ս չարաչարօրէն մեկնեցին Եգիպտոսէն սկսեալ մինչեւ Հալէպի Ռամկավար թերթերը, ծիծաղելի դառնալով Պէյրութահայութեան աչքին։

Կոյր ատելութիւն և չարանախանձ կիրք։ Գիտակցաբար գործուած զրպարտութիւն մը և անխիղճ վերագրում։ Կարելի չէ տարբեր մեկնութիւն տալ այսքան անիրաւ և անճիշդ մեղադրանքի մը։

Վերջ չունի այս ճամբան հայրենակիցներ։ Զիրար վարկաբեկելու և զիրար չի քաշելու այս մոլութիւնը, վերածուած է ախտի մը, որուն դարմանը կը դժուարանայ և անկարելի կը դառնայ օրէ օր։ Ի՞նչ բարոյական անկում է այս։ Կ'սպառին, կը հալին օր ըստ օրէ մեր ուժի և կենսունակութեան բոլոր աղբիւրները։

Շարունակե՞նք այսպէս։

Բայց ազնուութիւն և ուղղամտութիւն երբէք չէ՞ մնացած մեր քով։ Եղբայրութիւնը այսքա՞ն տկար է մեր քով։ Ի՞նչ յանցանք ունին անմեղ երախաներու և մանուկներու հասնող սերունդները, մեր այս անխոհեմ ընթացքով և անվայել պայքարներով կը գրենք մահը անոնց։

Վերջ տանք այս բարոյական սանկութեան, հայհոյանքի և ատելութեան։ Մամուլը պէտք է մոռնայ երեկը։ Թող դադրին գրելէ և խօսելէ անցեալի մասին և ժողովուրդին տայ այն, ինչ որ կը պահանջուի իրմէ։ Մամուլի կոչումն է մտաւորապէս և բարոյապէս կերակրել ժողովուրդը։

Պէտք է փոխուին կարգախօսները և փոխան ատելութեան ու պայքարի, համերաշխութիւն և համագործակցութիւն տիրակալէ բոլոր կասկածոտներու և վախկոտներու սրտերուն մէջ։

Համերաշխ գործակցութեամբ ազգային ներքին ուժեղ կազմակերպութիւն յառաջացնել գաղութներու մէջ. ահա՛ մեր այսօրուան կարգախօսը։

"ԼԱՒ Է ՈՒՇ ՔԱՆ ԵՐԲԵՔ"

Խորագիրը ինծի համար է և ոչ թէ Նիւթիս համար։ Երկար ատենէ իվեր կ'ուզէի Սուրիահայ գաղութի ներքին կազմակերպութեան փորձերու առթիւ արտայայտուիլ։ Չի կրցայ ընել ատենին։ Այսօր երկու խօսք այդ մասին։

Մեր գաղութները հետզհետէ կայունացած կը գծեն։ Մօտաւոր ժամանակի մը մէջ դէպի երկիր ներգաղթելու բոլոր յոյսերը կը թուին անհետացած ըլլալ։ Այս գաղթական կեանքը դեռ երկար ատեն պիտի տեւէ։ Անխուսափելի չարիք։

Գաղթական կեանքի համատարած աղէտին առջեւ, արաբական հիւրընկալ երկինքի տակ մեր ժողովուրդի ամենէն ստուար զանգուածի ներքին կազմակերպութեան, ներքին շինարարութեան, տեղաւորման, ներքին համերաշխութեան ու կայունացման բոլոր փորձերն ու ճիգերը, մեզ հեռաբնակներուս սիրտերը անսահման խանդավառութեամբ կը լեցնէ։ Այդ խանդավառութեամբ ապրեցանք Կիլիկիոյ Կաթողիկոսական ընտրութեանց առթիւ։ Ոչ թէ անոր համար որ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսարանին «տեւականութիւնը ապահովուեցաւ», նոր ու Աթոռակից Կաթողիկոս մըն ալ ունեցանք, այլ անոր համար մանաւանդ որ այդ ընտրութիւնը պատեհութիւն ընծայեց Սուրիոյ հայոց իրենց հայրենասիրութիւնը հրապարակ բերելու, Նախանձելի համերաշխական մթնոլորտի մը մէջ համախմբելով ժողովրդական բոլոր տարրերը։

Սուրիոյ հայ գաղութի համերաշխութեան և գործակցութեան այդ ապացոյցը մեր այսօրուայ պայմաններու լոյսին տակ պարզապէս գնահատելի է։

Աւելի քան գնահատելի։

Գաղութահայութեան ներքին պառակտուն մէկ շրջանին, Սուրիայէն եկող, Սուրիայէն տրուած գործակցութեան ու համերաշխութեան ազդանշանը ցոյց տուաւ որ Սուրիոյ մէջ մարդիկ կան, հայրենասէրներ կան որոնք կըմբռնեն ու կը գիտակցին թէ ինչ բացառիկ դեր ունի իրենց գաղութը. ու մեր ցեղի տեւականացման տեսակէտէն ինչ յոյսեր կապուած են իրենց։ Արդէն էականն ալ այս գիտակցութիւնն է։ Մնացածը ինքնին կ'ուգայ։ Կ'ուգայ եթէ նորընտիր Աթոռակից Կաթողիկոս Բաբգէն ըմբռնէ և գործով ցոյց տայ իրեն անձին ու պաշտօնին ընծայուած վստահութեան իրական իմաստը։

Մէկ քանի կէտեր կ'ուզէի «Ազդակ»ի ընթերցողներու ուշադրութեան յանձնել։

Ներքին կազմակերպութիւն.— Ազգ. Սահմանադրութեան անունով շատ կը խօսուի այս պահուս։ Այնպէս կը թուի որ անոր տառացի գործադրութեամբ գաղութները ներքնապէս կը խաղաղին եւ արտաքնապէս կը զարգանան։ Բարի։ Ընդգրկելով հանդերձ այս տեսակէտը ջանանք տանել կուշեր չստեղծել. և սին յոյսեր չդնել անոր կանոնագրական կէտի վրայ։ Եթէ ներքնապէս կազմակերպուած ապրելու ոգին չի տիրապետեր տառը տարրական արժէք ունի։ Նախ ոգին։ Եթէ ոգին կայ նաև բանաձեւի շուրջ կարելի է համաձայնիլ ու գործական, ցցուն գործ արտադրել։ Հալէպի Համագումարին կազմած զգայուն կէտը այս է և միայն այս պիտի ըլլայ։

Տեղաւորման գործին կարեւորութիւնը.— Այս աշխատանքը քանի մը տեսակէտներով բացառիկ կարեւորութիւն ունի։ Առաջինը՝ Սուրիոյ մեծ քաղաքներուն մէջ գաղթականներու խճողումը լաւ հետեւանքներ չունեցաւ, ու զուտ տրնտեսական գետնի վրայ բնիկներուն մէջ դժգոհութիւն յառաջ բերաւ։ Ցասուկ ու գիտական միջոցներով պէտք է տնտեսական մրցակցութեան պատճառները կարելի եղածին չափ պէտք է նուազեցնել, չեզոքացնել։ Որովհետեւ, քաղաքական, ազգամիջեան վէճերն ու թիւրիմացութիւնները ծնունդ կ'առնեն նման մրցումներէն և յետոյ կը զարգանան արագօրէն տարբեր անուններով, ինչպէս յաճախ կը լըսենք։ Առիթէ առիթ օճախի առասպելներու յերիւրանքը իր սնունդը կ'առնէ տնտեսական մրցակցութենէ յառաջացած երեւոյթներէն։

Մինչդեռ Սուրիան 159,000 քիլոմէթր տարածութիւն ունի հազիւ 4 միլիոն ազգաբնակչութեամբ։ Տարածութեամբ այսքան ընդարձակ և բնակչութեամբ այսքան ցանցառ երկրի մը մէջ 100 հազար հայ գաղթականներու ներկայութիւնը չի կրնար քաղաքական տարակարծութեանց, գիտումնաւոր ու ստայօդ «վիպասանութեանց» տեղի տալ, եթէ մենք կարողանանք լուծել շարք մը հարցեր։ Տեղաւորել ու հողին կապել մեր գաղթականները։ Սուրիոյ արաբութեան քաղաքական վերելքի ցանկալի գործողութիւնը պիտի սկսի այնօրէն որ Սուրիոյ տնտեսական զարգացումը պիտի ըսկսի, Սուրիան տնտեսապէս ինքնաբաւ ու ինքնապահ պիտի դառնայ։ Ինչ դժուար բան է արաբ հանրային կարծիքին, հայրենասէր արաբներուն, համարաբական շարժման վարիչներուն հասկցնելու որ հայերը սքանչելի տարր են արհեստներու, արուեստներու, գիւղատնտեսութեան յառաջդիմութեան համար։ Դեռ 7րդ և 8րդ դարէն աշխարհի ծանօթ է հայուն շինարար յատկութիւնները։

Սուրիոյ ամենէն յետամնաց շրջանը Ալէքսանտրէթէն Հալէպ երկարող գիծն է իր երկու կողմերով, այնտեղ Ամքի դաշտը կարելի է նոր կեանքի մը օրօրան դարձնել, ոռոգումի, ջրաբաշխական որոշ աշխատանքով ու դրամագլուխով։ Ցորենի, պղդամշակութեան ամբար դարձնել այդ տեղերը, ինչպէս նաև զարկ տալ մետաքսագործութեան, ձկնաբուծութեան, նոյնիսկ շինութեան փայտերու։

Ահա այսպիսի լքուած ու հնաբանութիւններով հարուստ եւ Սուրիոյ վերելքին համար իրապէս պէտքական ազդակ հանդիսացող շրջան մը հայերը պէտք է ոռոգեն իրենց քրտինքով։ Հայ և արաբ խառն յանձնախումբերու միջոցաւ ճիգ ընելով որ հայերը կապուին հողին։

Ցասկապէս այս շրջանի վրայ տեղաւորման գործին պէտք է մըղում տալ, որովհետեւ, այդ շրջանի կլիմայական պայմանները, լեռնային ու կիսալեռնային յօրինուածութիւնը միանգամայն աննպաստ հանգամանք է այնտեղ արաբ տարրի տեղաւորման ու զարգացման։ Արդէն Հալէպէն դէպի հիւսիս եւ դէպի Արեւմուտք Ալէքսանտրէթի նեղ գծով կարծես արաբական աշխարհը իր տեղագրական, ցեղագրական և աշխարհագրական բնական սահմանը գտած է. և դէպի Անտիոք արաբական համատարած լեզուն կը տկարանայ տեղի տալով թրքական ու հայկական լեզուին։

Ասանկ շրջանի մը մէջ արաբութեան մշտակայ բարեկամ ու մրցանչենական դաշնակից հայ գաղթականներուն գիւղական աշխատանքի լծուիլը կը զօրացնէ Սուրիան և մրցութեան գետինը կը հեռացնէ։ Վերջապէս, արաբ հանրային կարծիքը և արաբ խղճմտանքը պէտք է արթնցնել, յիշեցնելով որ դարերէ իվեր արաբական Եգիպտոսի մէջ ապրող մեր հայ գաղութին շատ բան կը պարտի այսօրուայ Եգիպտոսը. և երախտագէտ փելլահը մինչև այսօր երկիւղածութեամբ գլուխը կը բանայ Եգիպտոսի բարեկարգիչ Նուպար փաշայի արձանին առջեւ։

Հայը արաբի հետ ոչ պատմական անցեալի մէջ, ոչ այսօր և ոչ ալ վաղը խնդիր չէ ունեցած, չ'ունի և չկրնար ունենալ։ Ինչպէս որ չէ եղած Եգիպտոսի մէջ, չպիտի ըլլայ աւելի ևս Սուրիոյ մէջ, ուր հիւր ենք մենք պատմական աննախընթաց ողբերգութեան մը հետեւանքով, որմէ քիչ չէ տառապած արաբ ժողովուրդը։

Փարիզ ՇԱՀԱՐՈՒՆԻ

ԹԻՒՐՔԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Գրեց՝ Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

II

ԷՆՎԵՐ ՓԱՇԱ

Մեզ համար այս զրոյցների ընթացքին կամաց-կամաց պարզւում էր, որ հայկական բանակի դիմադրութիւնը նրան ծայր աստիճան զարմանք է պատճառել։

Մանաւանդ Ղարաքիլիսեան ու Սարդարապատը հիմնովին յեղաշրջել են «Էրմէնի»ի ռազմական արժէքի մասին մինչեւ այդ ունեցած ճըղճիմ հասկացողութիւնը։ Ու մարդկային ամէն կարգի փոխյարաբերութիւնների մէջ ոյժից ու զօրութիւնից և բռնացող կամքից դուրս ուրիշ ոչինչ չճանաչող և ոչինչ չըհասկացող այս բարբարոսը յափըշտակւում, ոգևորւում էր պատկերաւոր ու լեզու էր գտնում, երբ խօսում էր զէնքի ու ճակատամարտերի մասին։

Հայ ժողովրդին իրաւունք եւ արդարութիւն ժխտող այս մարդը, ինչպէս երեւում է իր իսկ խօսքերից, առաջին անգամ մտածել է Միացեալ Ղարաքիլիսայի և Սարդարապատի ճակատամարտերի հանդէպ։

Ու չեմ զարմանում, որ իր խօսակցութիւնն սկսում է հէնց այդ տեղից։

Նա փորձում է նախ մեզ հաւատացնել, թէ ինքը շատ ուրախ է Հայաստանի անկախութեամբ և մինչև էլ յոյս ունեցել, որ մենք վերջի վերջոյ դէպի թիւրքերը պիտի դառնանք ու ձեռք մեկնենք։

Ապա առանց կանգ առնելու և ոանց վարանումի սկսում է հայ ժողովրդի գովքն անել. Նրա համար, իր ասելով հայը Կովկասի ամենահետաքրքիր ժողովուրդն է, վարպետ ապացուցեց, որ գիտէ իր ազատութիւնը պաշտպանել։

— Ըստ իս, շարունակում է նա, հայ և թիւրք ժողովուրդները ստեղծուած են իրար հասկանալու. երկուսն էլ արի են և կռուել գիտեն։ Այս է պատճառը, որ ես կ'ուզէի ձեզ դաշնակից, բարեկամ ունենալ և ո՛չ թէ թշնամի, հակառակորդ։

Զգալով սակայն, որ իր այս աստիճան համարձակ արտայայտութիւնները ժամանակ իր շրթունքներով կարող են հեգնանքի հաւասար տպաւորութիւն թողնել մեզ վրայ, նա շտապում է իր միտքը պարզել իր ձայնին տալով աւելի համոզիչ, աւելի անկեղծ շեշտ։

— Բարեկամութիւն ասացի.— շարունակում է նա — բայց ներկայ քաղաքական պայմաններում դա ե՛ւ վաղաժամ է ե՛ւ անհնարին։ Դա կը լինի յետագային անխուսափելի կերպով, բայց ի՞նչ կը կորցնէք դուք, թէ մենք այժմ և եթ, չեմ ասում դաշինք այլ «բարեացակամ չէզոքութեան» ժամանակաւոր համաձայնութիւն կնքենք մինչև այս պատերազմի վերջը, այնուհետև, ես յոյս ունիմ, մենք կանգնինք իսկական բարեկամութեան դաշինքի։ Ի՞նչ պիտի կորցնէիք դուք այդպիսի մի համաձայնութիւնից։ Եթէ դաշնակիցները ձեզ յաղթեն, դուք նրանց մօտ ունիք Պօղոս Նուպար փաշան, որ ձեր դատը կը պաշտպանի։ Իսկ թէ մենք լինինք յաղթական, դուք այստեղ էք, դուք ձեր երկրի [...]տէրերը կը պաշտպանէք։ Տեսնում էք ես խնդիրը դընում եմ շատ պարզ ու վճռական կերպով. խորհեցէք և ինձ պատասխան կը տաք։

Բացատրեցինք որ իր առաջարկը մեզ համար անակնկալ էր, որ մեր պատուիրակութիւնը այդպիսի իրաւասութիւններով չէ եկած, որքան և հետաքրքիր լինի մեզ առաջադրուած խնդիրը։ Այսպիսի մի համաձայնութիւն կառավարութիւնների գործ է։ Հետեւապէս մենք անմիջապէս այսօրուայ զըրոյցը կը հաղորդենք մեր կառավարութեան և կը սպասենք նրա հրահանգներին։

Պատասխանը նրան թուաց բաւական։ Բայց ուզեց որ այս մասին մենք տեսակցութիւն ունենանք և Վէհիպ փաշայի հետ որ իրազեկ է այդ հարցերին։ Եւ ապա անմիջապէս անցաւ Անդրանիկին։ Ուժգնօրէն պախարակեց, որ նրա կամաւորական գունդը հանգիստ չի տալիս իրենց բանակին... հակառակ Բաթումի դաշնագրի տրամադրութիւններին։

Այս տրտունջն անտեղի չէր։ Բայց Բաթումի դաշնագրի առաջին խախտողները իրենք թիւրքերն էին և ո՛չ Անդրանիկը. իրենց հրոսակների աւազակային չհատակութիւններից յետոյ Անդրանիկի շարժումները միանգամայն արդարացի էին։

Էնվէրի մտահոգութիւնն ուրիշ էր. դէպի Ղարաբաղ և Բաքու առաջացող թիւրք բանակի թիկունքը ապահովել։

«Բարեացակամ չէզոքութեան» առաջարկի ծածուկ իմաստը պարզ էր մեզ համար—ազատել թիւրք բանակը Անդրանիկի սպառնական շարժումներից թիկունքում պատերազմի ընթացքին, այնուհետեւ... կը տեսնենք։

Խուսափողական պատասխան տուինք թէ կը գրենք մեր կառավարութեանը։

Այսպէս վերջացաւ մեր տեսակցութիւնը Էնվէրի հետ։

* *

Մենք դուրս գնացինք ծանր մըտածումներով։ Կովկասեան թիւրք բանակի շարժումները մտահոգիչ էին, և Էնվէրը լաւ գիտէր, թէ ինչ էր անցնում դառնում այնտեղ, Անդրանիկի դէմ արած իր բողոքը պարզապէս նենգ խաղ էր, ծածկելու համար իրերի իսկական կացութիւնը։

Շատ չանցած վրայ հասան թիւրք զօրքերի և թաթար խուժանի կատարած անլուր վայրագութիւնները Ղարաբաղում և Բաքւում, ուր հազարներով հայ խաղաղ ազգաբընակութիւնն էր ջարդուած ճիշդ այն ժամանակ, երբ Էնվէրը մեզ խօսում էր «բարեացակամ չէզոքութիւնից» և իր ուրախութիւնն էր արտայայտում Հայաստանի անկախութեան համար։

Վշտացած սրտով ու ծանր խըռովքով գնացինք բողոքելու Թալաաթ փաշային իրենց զօրքերի կատարած այս նոր խժդժութիւնների համար։

Նա լսեց մեզ, մրմռաց ինքն իրան. «Ա՛խ, այդ Էնվէրը», ապա հեռախօսն առաւ և մեր ներկայութեամբ սկսեց խօսել Էնվէրին։

Մենք լսում էինք «Էրմէնի միւ...

ՀԱՅ ՃԵՄԱՐԱՆԻ

1930-1931 ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

Բայց նախ ներկայացնեմ ձեզի նաև մեր ուսուցչական մարմինը։ Մեր ուսուցչական մարմնի թիւն էր այս տարի տասնըմէկ հոգի. և հետեւեալներն են ըստ անուան կարգի.

1.— Ազգալեան Նիկոլ Գէորգեան Ճեմարանէն և Մոսկուայի համալսարանէն, կ'աւանդէր Հայոց Պատմութիւն և Աշխարհագրութիւն։

2.— Բաբախեան Սուրէն, աւարտական Պոլսոյ Պերպէրեան վարժարանէն և հետեւած Փրակայի համալսարանը, կ'աւանդէ հայերէն և ուսողութիւն։

3.— Մեծատուրեան Օրիորդ Մաննիկ, աւարտական Հայ Սքուլէն և վկայուած Սորբոնի համալսարանէն, կ'աւանդէ ֆրանսերէն։

4.— Յովհաննէսեան Տիկին Գոհար, վկայուած Քիեւի համալսարանէն, կ'աւանդէ բնական պատմութիւն և թուաբանութիւն։

5.— Շէհապ Էմիր Ամին, Պէյրութի ֆրանսական համալսարանէն, կ'աւանդէ արաբերէն։

6.— Լեւոն Շանթ, Գէորգեան Ճեմարանէն և Միւնխէնի համալսարանէն, կ'աւանդէ հայերէն եւ ընդհանուր պատմութիւն։

7.— Տարօնեան Եղուարդ, վկայուած Ժընեւի Ժան-Ժաք-Ռուսօի մանկավարժական հաստատութենէն, կ'աւանդէ ֆրանսերէն։

Ունէինք երկու ֆրանսերէնի ուսուցիչ, որովհետև նոր ընդունուող աշակերտներու անհաւասար գիտութիւնը ֆրանսերէն լեզուի՝ հարկադրեց մեզի տկար և ուժեղ խումբերու բաժնելու իւրաքանչիւր դասարան, որոնք միաժամանակ պիտի աշխատէին տարբեր ուսուցիչներով։

8.— Փափազեան Տիկին Հեղուշ, Լոզանի համալսարանէն վկայուած, որ սիրով յանձն առաւ աւանդելու մեր աշակերտուհիներուն ձեռագործի ուսուցումը։

9.— Փափազեան Մաթէոս Լոնտոնի համալսարանէն վկայուած, կ'աւանդէ անգլերէն։

10.— Քարաքաշ Բժ. Առօդ, որ ինչպէս գիտէք ուսուցիչ մը չէ, բայց մասնագէտի մը մեր ունեցած պակասը գոցելու համար՝ սիրով յանձն առաւ ամբողջ տարի մը ֆիզիքի դասերուն աւանդումը։ Հրապարակով կը յայտնեմ իրեն խորին շնորհակալութիւնս իր սրտագին ու գնահատելի աշխատանքին համար. միեւնոյն ժամանակ պատիւ ունիմ յայտարարելու, որ յառաջիկայ տարուան համար ապահովուած է արդէն մաթեմատիկի, չիմիքի ու ֆիզիքի մասնագէտ ուսուցիչը։

Ուրեմն 9 հայ և 2 օտար ուսուցիչներ։ Բացի օտարներէն միւսները մասնակցած են մեր մանկավարժական ժողովներուն։ Այս տարեշրջանին ունեցած ենք 9 մանկավարժական ժողովներ, որոնց կէսը յատկացուած է եղեր ամէն մէկ աշակերտի բնաւորութեանը, յատկութիւններուն, կենցաղին ու բարոյական գծերուն ուսումնասիրութեանը, իսկ միւս ժողովները նուիրուած են եղեր աշակերտներու մտաւոր կարողութեան ու աշխատանքի գնահատանքին։ Այնպէս որ յետագայ էջերուն մէջ մեր աշակերտներու կարողութիւններուն պատկերացումը հիմնուած է՝ մեր մանկավարժական ժողովներու գիտողութիւններուն ու հանուած եզրակացութիւններուն վրայ։

Դպրոցական ժամերու ընթացքին ընդհանուր հսկողութիւնը եղած է Տիկին Գոհար Յովհաննէսեանի ձեռքը. գիշերօթիկներուն ամբողջ ղեկավարութիւնն ու հրահանգութիւնը եղած է իրենց վարիչ՝ Մաթէոս Փափազեանի ձեռքը։

Վերին վարչութիւնը Հայ Ճեմարանին կապուած ամեն գործերու գտնուած է Նիկոլ Ազգալեանի և իմ ձեռքս. ամեն ինչ կատարած ենք միասին խորհրդակցելով և ընդհանուր որոշումով. գործերու անմիջական տնօրէնութիւնը եղած է իմ ձեռքս։

Իսկ մենք ալ՝ Ազգալեանն ու ես՝ պատասխանատու ենք Համազգային Ընկերութեան Կեդրոնական Վարչութեանը, որ կը գտնուի Գահիրէ, ուրկէ մենք ընտրուած ըլլալու պատիւը ունինք և որ յանձնարարած է մեզի Պէյրութի մէջ Հայ Ճեմարան մը բարձրացնելու գործը։ Տարին երկու անգամ պաշտօնական տեղեկագիր և մանրամասն հաշուետուութիւն կը ղրկենք Գահիրէ մեր Կեդրոնական Վարչութեանը. եւ ամէն տարի Յուլիս ամսին Համազգային Ընկերութեան իրաւատէր անդամներու ընդհանուր ժողովին վաւերացմանը կ'ենթարկենք մեր գործունէութեան և մեր ձեռնարկներուն նախագծերը, ինչպէս և մեր բոլոր ծախքերուն մանրամասն նախահաշիւները։

II Աշակերտներու ուսումնական վիճակը.

Թէ՛ մասնաւոր աշակերտներու և թէ՛ դասարաններու կարողութիւնը որոշելու համար, մենք ո՛չ ամենօրեայ նիշեր դնելու սովորութիւնը ունինք, ո՛չ ալ տարուան վերջը մասնաւոր քննութիւններ կ'ընենք։ Ամեն ուսուցիչ տարուան ընթացքին ամեն մէկ առարկայի համար 5-6 անգամ գրաւոր հարցարաններ ու խնդիրներ կուտայ, այդ գրաւոր աշխատանքներուն և իր առօրեայ տեսողութիւններուն յենուած ամեն ուսուցիչ, ամեն առարկայի համար իւրաքանչիւր աշակերտի երկու թիւ կը դնէ. մէկը առաջին կիսամեակին վերջը, միւսն ալ տարուան վերջը երկրորդ կիսամեակի համար։

Հիմա ձեզի ներկայացնելիք կարողութիւններու տախտակը մեր այս տարուան երկրորդ կիսամեակի պատկերն է. ետքը կը մասնանշեմ նաև առաջին ու երկրորդ կիսամեակներու տարբերութիւնները։

Բարձրագոյն թիւը 10 բռնելով՝ տկար կ'անուանենք աշակերտ մը այնինչ առարկայի մէջ, եթէ իր ստացած թիւը 6էն պակաս է կամ 6ին շուրջը. 6էն մինչև 8 նորմալ միջին կարողութիւն է. ութն ու ութէն վեր ուժեղ կարողութիւն է։

(2) (Շար.)

ԻՆՉ ԿԸ ՊԱՏՄԷ ԹԱԼԱԱԹ

ԻՐ ՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋ

ՈԳԵՀԱՐՑԱԿԱՆ ՋԳԱՅԱՑՈՒՆՑ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԵՐ ԵՒ ՄԱՍՕՆՆԵՐ ՆԱԽԱՊԷՍ ԼՈՒՐ ՏՈՒԱԾ ԹԱԼԱԱԹԻ ԹԷ ՊԻՏԻ ՍՊԱՆՈՒԻ

«Այօ Այօ» շաբաթաթերթին մէջ, ոգեհարցական աշխարհին ծանօթ թիւրք Mksioul մը, եւրոպական զանազան երկիրներու մէջ իր ներկայ գտնուած ոգեհարցական նիստերուն մասին խօսելով, ի մէջ այլոց կը պատմէ նաև Թալաաթ փաշայի ոգեհարցութեանը, զոր կը հրատարակենք ստորև իր խիստ շահեկան բնոյթին համար։

Նիստը տեղի ունեցած է անցեալ տարի Լայբցիկի մէջ, ի ներկայութեան ֆրանսացի բրոֆ. Տըշամլէի, տօքթ. Քարթէլի, տօքթ Պիլահաֆէնի, թրքական հիւպատոսարանի պաշտօնատարներէն Սա Աքիֆ պէյի, ինչպէս նաև ուրիշ ծանօթ անձնաւորութեանց։

Թալաաթ փաշայի հոգին կանչելով կարգ մը հարցումներ ուղղուած են իրեն որոնց պատասխանած է հետեւեալ կերպով։

— Փա՛շա, կը խոստանա՞ք թէ մեզմէ չպիտի ծածկէք ձեր կեանքի ընթացքին տեղի ունեցող դէպքերը։

— Քաղաքակա՞ն։

— Ոչ թէ միայն քաղաքական, այլ ամէն խնդիրներու շուրջ։

— Անձիս վերաբերեալ խնդիրներու մասին այո՛, գալով ուրիշներու գաղտնիքներուն, որոնք տակաւին պահուած կը մնան, արտօնուած չեմ զանոնք յայտնելու։

— Ո՞վ է որ ձեզ կ'արգիլէ։

— Մեր վրայ իշխող ուժը։

— Այդ ոյժը ըսելով ինչ բանի ակնարկել կուզէք, և կամ մեր մէջ կը գտնուի՞ն արդեօք այնպիսի մարդիկ որոնց ներկայութեան չէք ուզեր յայտնել կարգ մը գաղտնիքներ։

— Ո՛չ, բացի ճշմարտութենէ, ուրիշ որևէ բանի ազդեցութեան տակ չենք գտնուիր։

— Փաշա, առաջուց չէի՞ք գուշակած թէ պիտի սպաննուիք ի՞նչպէս եղաւ որ պարապը գտնուեցաք։

— Գուշակելու պէտք չկար, որովհետև առաջուց արդէն ինծի լուր տրուած էր թէ յարձակուած պիտի կրեմ։

— Որո՞նք տուին ձեզի այդ լուրը։

— Մասօններու միութիւնը ինչպէս բարեկամ կարգ մը հայեր։

— Ինչո՞ւ համար միջոցներ ձեռք չառիք։

— Պատրաստութեան մէջ էի անմիջապէս Գերմանիայէն մեկնելու համար։

— Կարգ մը բարեկամ հայերու մասին խօսեցաք, որոնք ձեզի դէմ կատարուելիք ոճրափորձը նախապէս իմացուցած էին ձեզի, կրնա՞ք ըսել թէ ո՞վ են ատոնք։

— Ո՛չ, չեմ կրնար։

— Նախապէս ձեզի յայտնեցի թէ ուրիշներու վերաբերեալ խնդիրներու մասին չպիտի խօսիմ։

— Հայերը, որ ձեզի այնքան թշնամի էին, ի՞նչպէս լուր տուին այդ ոճրափորձը։

— Ձե՞նց մէջ կան այնպիսի անձեր՝ որոնց կեանքը փրկած եմ։

— Պոլսէն հեռանալէ յետոյ, բնաւ տեսնուեցա՞ք կամ թղթակցեցա՞ք Ճէմալ և Էնվէր փաշաներուն հետ։

— Էնվէր փաշային հետ տեսնուեցայ։

— Ո՞ւր տեղ։

— Ռուս և լեհական սահմանին վրայ գիւղի մը մէջ, Էնվէր զիս հեռագրով կանչած էր։ Ռուսիա կ'երթար, սովետական տեսակցութեան մը համար. պատրաստուելով գացի։

— Կրնա՞ք ըսել թէ ինչ բանի մասին տեսնուեցաք։

— Այո, Էնվէր առաջարկեց որ ես ալ Ռուսիա անցնիմ։ Մերժեցի. Էնվէր փաշա՛ խիստ տխուր և ջղային վիճակ մը ունէր. իմ պաշտպանութեանս մարկացաւ, կռուեցանք։ Նոյնիսկ զէնք քաշեց ինծի, բայց ես դարձեալ պնդեցի. առոր վրայ, առանց բարեւելու ձգեց գնաց։

— Էնվէր փաշա ինչո՞ւ համար ձեզի Ռուսիա կը կանչէր։

— Ան կը յուսար որ ռուսերուն դրամով դարձեալ պիտի յաջողինք. մինչդեռ ես բացարձակապէս համոզուած էի որ ռուսերը մեզ պիտի գործածեն իրենց նպատակներուն իրագործման համար։ Գերման լրտեսական ընկերութիւնը առաջարկած էր Էնվէր փաշայի, որ ռուսներուն հետ գործակցի։ Ան ալ մեծապէս յուսադրուեր է այս առաջարկէն։ Ես իրեն ըսի որ ինք տակաւին շատ միամիտ տղայ մըն է. առոր վրայ Էնվէր խիստ զայրացաւ։

— Ճեմալ փաշային հետ բնաւ չտեսնուեցա՞ք։

— Ո՛ւր, հո՞ս։

— Ո՛չ, ոչ, ողջ եղած ատենդ։

Ո՛չ, չտեսնուեցայ, սակայն տեղեկացայ թէ արաբներէն քաշուած ըլլալով, մեծապէս կը փափաքի Ռուսիա երթալ։

— Թալաաթ փաշա, արդեօք Էնվէր փաշա՞ն ալ ոճիրի մը զոհ գացած է, թէ ոչ, ինչպէս կ'ըսուի պատերազմի մը ընթացքին մեռած է։

— Ատիկա չեմ կրնար ըսել։

— Ինչո՞ւ։

— Որովհետև կապ ունի այսօր տակաւին ապրող մարդոց գաղտնիքներուն հետ։

— Սակայն կարծեմ վնաս մը չըկայ ըսելուն մէջ թէ ան ոճիրի՝ մը զոհ գացած է թէ ոչ պատերազմի մէջ մեռած։

— Ըստ իս վնաս կայ։

— Գոնէ չէք կրնար ըսել որ ոճի՞ր է։

— Այո՛, ոճիր։

Ոգեհարցութիւնը հոս ընդհատուած է, հակառակ տակաւին աւարտած չըլլալուն։

բախտալէրի» և այն որ մենք եկած ենք բողոքելու։ Թէ ինչ էր պատասխանուած միւսը, մնաց մեզ անծանօթ։ Թալաաթը թողեց հեռախօսը իբր թէ սրտնեղած, գլուխը թափահարելով որպէսզի մարդ, ոբիր անիրաւ տեղը մի անախորժ պատմութեան մէջ են ձգուած, ու աւելացուց։

— Է՛լ, այդ Էնվէրի գործը չես հասկանայ... ես կը խօսիմ իր հետ։

Եւ այսպէս, ո՛վ աստուածային Նեմեզիս, դու չկայիր տակաւին, եւ Թալաաթը պիտի խօսէր Էնվէրին ի նպաստ հայ ժողովրդի...

ՄՏՔԻՍ ՋԱՄԲԻՒՂԷՆ

ԹՈՓՃԻ ՀԱՍԱՆ

Զարմանալի է որ. մտքիս մէջ նորէն փոթորիկ կայ և կերպով մը չեմ կրնար հանդստանալ։ Ինչ գէշ բան է զգալ և չկարենալ զգացածը բացատրել։

Անցած շաբթու «Ազդակ»ի մէջ հրապարակաւ դիմում ըրի Թուրքին որ մեկնաբանէ այս առակները, բայց ինծի ըսին որ, ան ոչ թէ գրական թուխսի նստած է, այլ զբաղած է իր Ալէյի տան պարտէզին մէջ դդում և վարունգ ցանելով, և նոյնիսկ վախ յայտնեցին բարեկամներս, որ դդումի և վարունգի հետ ունեցած իր տեւական յարաբերութիւնները ազդած են իր գրական կարողութիւններուն վրայ....

Եւ սակայն շարունակ այդ տեսակ առակներով կ'զբաղիմ այս շաբաթներս, և հակառակ իմ բոլոր իմացականութեան և մտասանրերուն կոչում ընելուս, մէջէն չեմ կրնար ելլել։ Այսօր ալ այս առաջին մեկնութիւնը կը թողում անոնց որոնք մտաւորական՝ որոշ պաշար ունին։

Ահա թէ ինչ կը պատմէր հայրիկս։

Մեր քաղաքին մէջ բերդ մը կար, որուն վրայ թնդանօթի նմանող բան մը։ Ռամազանի օրերուն իրիկունները ժամը 12-ին, (թրքական) մեր դրացի Թօփճի Հասանը, ձեռքը քուրջի կտորներով կուգար և այդ երկաթէ խողովակին մէջ թըխմելով քուրջ և վառօդ, կ'սկսէր ծեծել։ Լաւ մը տեղաւորելէ վերջ պատրոյգին քովէն լուցկի մը կուտար և անցին կը փախէր. մէկ վայրկեան վերջ թնդանօթը կը գոռար, և հաւատացեալները կըսկսէին ճաշի։

Այսպէս ծանօթացած իր արհեստէն, կերթայ Պոլիս 6 ամիս. բաղդը կը ժպտի իրեն, զինքը բարձրացնելով մինչև ներքին գործոց նախարարութեան պաշտօնին։

Ինքն ալ չի հաւատալով բաղդի այս քմահաճոյքին, կ'անդրադառնայ որ ինչպէս դժբախտ է այն երկիրը, որուն ներքին գործոց նախարարը ինքն է։

Չկարենալով տոկալ խղճի խայթին, չուզելով ալ յայտնել իր խեղճ ու կրակ անցեալը, կը գտնէ միջոցը։

Ամէն անգամ որ, քաղաքին մէջէն, ննջեցեալ մը կը տանին, մեր Թօփճի Հասանը, (այժմու նախարարը) կը մօտենայ դագաղին և բան մը կը փսփսայ մեռելին ականջին իվար։ Այսպէս շարունակաբար ամէն օր։

Շուրջիններուն և թագաւորին ուշադրութիւնը գրաւելով այս պարագան, օր մը ողջ երիտասարդ մը կը պառկեցնեն դագաղին մէջ, հասկընալու համար թէ ինչե՞ր կը փսփսայ մեր Թօփճին, մեռելի ականջին երբ յուղարկաւորներու թափորը կ'սկսի քալել, ըստ սովորութեան Թօփճի Հասանը կը կեցնէ և կընէ իր փսփսուքը:

Դագաղին մէջի երիտասարդը, յաջորդ օրը թագաւորին առջև ելլելով հետեւեալը կը խօսի։

— Տէր իմ.— Ձեր նախարարը այսպէս ըսաւ.

— Գնա՛. եթէ անդի աշխարհին քեզ հարցնեն թէ՝ ինչպէ՛ս է այս աշխարհի գործերը, ըսէ որ՝ Թօփճի Հասանը ներքին գործոց նախարար եղաւ. ալ հասկցիր աշխարհի վիճակը։

ՍՈՒՐ-ԻԿ

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԴԱՍԵՐ

Ֆրանսերէնի, Ֆրանս. Գրականութեան եւ Դիտութեանց: Նպաստաւոր պայմաններ։ Դիմել.— Ներսէս ՔԻՒՓԷԼԵԱՆ «ԱԶԴԱԿ»ի ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆԸ

"GOODRICH"
"ԿՈՒՏՐԻՃ"
ՁԵՐ ՕԹՕՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԳՈՐԾԱԾԵՑԷՔ ՄԻ ՄԻԱՅՆ "ԿՈՒՏՐԻՃ" ՔԱՈՒՉՈՒԿՆԵՐԸ։

«ԿՈՒՏՐԻՃ» քաուչուկներուն բարձր որակը ամենամաքուրն ու անխառնելին է. կտաւը պատրաստուած է Եգիպտոսի ամենաընտիր բամպակէն, որով կատարելապէս տոկուն և ապահով է։

«ԿՈՒՏՐԻՃ» քաուչուկները մազոր են ամենավստահելի ապահովագրութեան. անոնցմով ճամբորդել, կը նշանակէ ապահովագրուած ըլլալ։ Այս ճշմարտութեան համոզուելու համար միայն մէկ անգամ փորձեցէք։

«ԿՈՒՏՐԻՃ» քաուչուկներու շինութեան միջոցին յառաջ եկած ամէն վնաս կամ թերութիւն երաշխաւորուած է։

Լիբանանի եւ Սուրիոյ ընդհ. գործակալն է՝
ՄԻՇԷԼ ԹՐԱՏ՝ Պէյրութ
Հիւս. Սուրիոյ գործակալն է
Ս. ՔԵՊԱՊԻ Հալէպ

ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻՏԻ ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԵՐԸ

Թիւրք մամուլը սկսած է հրատարակել Սուլթան Համիտի կեանքին խիստ հետաքրքրաշարժ պատմութիւնը որ օրին գրի առնուած է Սելանիկի Ալաթինի բերդին մէջ աքսորական Սուլթանին հսկելու բարձր պաշտօնը ունեցող պետական մարդու մը կողմէ։ Այս գործին հեղինակը շատ հետաքրքիր և գրաւիչ լեզուով կը նկարագրէ ոչ միայն Համիտի վերջին օրերը, այլ լայն տեղ կուտայ հետեւեալ նիւթերու.

Սուլթան Մուրատի գահազրկութիւնը.— Սուլթան Համիտի գահակալութիւնը.— Համիտ որպէս առեւտրական.— Ի՛նչ կը մտածէր Համիտ իր ժամանակի թագաւորներուն մասին.— Կինը՝ Համիտի աչքով.— Ելտըզէն յանկարծ փախցուած աղջկան պարագան.— Համիտի գիշերային կեանքը փարիզի մէջ.— Եուսուֆ Իզզէտտին անձնասպա՞ն թէ՝ ոճիրի մը զոհ, — Համիտ ինչպէ՞ս աքսորուեցաւ և մեռաւ.—

Մօտ օրէն պիտի սկսինք թարգմանաբար մեր ընթերցողներուն ծանօթացնել մեծ հայասպանի կեանքին այս չափազանց հետաքրքրաշարժ պատմութիւնը։

ԳԻՏԱԿԱՆ

ՀՐԱՇԱԼԻ ԺԱՄԱՑՈՅՑ

[Prof. L. Flot--Arts et Metiers.]

Աշխարհի հրաշալիքներէն մէկը՝ աստղաբաշխական այն ժամացոյցն է, որ որ կը զարդարէ Ստրասպուրգի (Ֆրանսա) եկեղեցւոյ գմբէթը։

Այն յարմարուած է հազար տարւոյ համար և ցոյց կուտայ բոպէներու 60 վայրկեանները, ժամերու 60 բոպէները, օրերու 24 ժամերը, լուսնի 28 օրերը. 28, 29, 30 կամ 31 օրերը ամսուայ և 365 կամ 366 օրերը տարւոյ։

Ան ցոյց կուտայ լուսնի փուլերը, արեգակի խաւարումները, երկրի և մոլորակներու դրութիւնը իւրաքանչիւր եղանակի ժամանակ։

Ամէն տարուայ դեկտեմբեր 31ին տարեթիւը կը փոխուի և նոր տարեթիւ մը երեւան կուգայ, որը կը մնայ մինչև միւս տարի դեկտեմբեր 31ը։

Ամէն օր առաւօտեան ժամը 6էն մինչև գիշերուայ ժամը 6ը չընող փոքրիկ երեխայ մը իւրաքանչիւր ժամը 15 բոպէ անց՝ կը բարձրանայ իր ձեռքի խաղալիքը և կը հնչեցնէ 2/4 ժամը. տանը ետեւէն երիտասարդ մը զրահաւորուած նետով մը, կը հնչեցնէ 1|2 ժամը. ապա առաջ կուգայ հասակաւոր զինուոր մը, գրահակիր, որը կեանքը կը ներկայացնէ, կը հնչեցնէ 3|4 ժամը. ծերունի մը իր գաւազանով անոր ետեւէն կը խոփէ 4 քառորդները։

Այս 4 տարեգրերը անհատներէն կը նետուի ոսկրացած մահը, որը 4 քառորդները կը հնչէն, կը զարնէ իր ուռազով իր գանգին, որը կը լսուի 60 բոպէի մէջ և կը հնչեցնէ ժամը։

Ամբողջ գիշերը երեխան, պատանին, միջահասակը և ծերունին կը հանգստանան, մահը կը շարունակէ իր գործը և կը հնչեցնէ ժամերը։

Ամէն օր առ. ժամը 11էն յետոյ ժողովուրդը կը հաւաքուի եկեղեցւոյ սրահը՝ ժամացոյցի դիմաց։ Ճիշդ կէսօրին Յիսուսի 12 առաքեալները կանցնին լուռ ու խոնարհ Քրիստոսի առջևէն, որ ձեռքերը բարձրացրած կօրհնէ զանոնք.

Աքաղաղ մը սիւնի մը վրայ կը թափահարէ թեւերը, կերկարէ վիզը և 3 անգամ իր թնդացող ձայնը կը հնչեցնէ։

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

Գրեց՝ ՌՈՒԲԷՆ

ԻՐԱՔ

Սրանից կը տեսնենք որ Աստուածաշնչի Բաբելոնի աշտարակի առասպելը և լեզուների խառնակութիւնը այս երկրում հիմք ունի։ Ամէն լեզու և ազգ հոս եկած են, ճաշակած ու գնացած։ Այսօր օգտուողն են Անգլիան և նրա հովանաւորեալ Էմիր Ֆէյսալ։ Սա մի բախտ է արաբի համար. որ իջած է երկնքից համաշխարհային խառնակութեան ընթացքում. բայց բախտը ստանալը չէ կարևորը, այլ կարենալ զայն պահելը։ Այս դժուարութեան պատճառով է որ Իրաքը այսօր չափաւոր ու չի շտապի իր վերջնական իտէալի իրագործման, բացարձակ անկախութեան։ Միւս կողմից Անգլիան ևս զգոյշ է. նա կ'ընդառաջէ Իրաքի ձգտումներին և նրան չի նկատէ իբր պարզ գաղթավայր։ Փոխադարձ շահերի պաշտպանութիւնն է երկու կողմերը մղողը։

Իրաքի այս համաշխարհային նշանակութեան գաղտնիքը երեք է.—

ա) Իրաքի ճանապարհներով միայն հնար է արեւելքից արեւմուտք և հարաւից հիւսիս գնալ դէպի վերջնական հանգրուանները։ Նաբուգոդոնոսորների և Ալեքսանդրների Շաթ Էլ Արաբի Թէրճաօն նաւահանգստից կարելի է գնալ Հնդկաստան, Միջերկրական ու Տարտանէլ, կամ Եգիպտոս, այնտեղից Իրան, աւելի հեռուները դէպի Չինաստան. կամ թէ Նէջտից դէպի Պաղտատ, այնտեղից հիւսիս դէպի Կովկաս Դէրբէնդը, և ընդհակառակը։

բ) Իրաքի բնական հարստութիւնները։ Եփրատի ու Տիգրիսի շնորհիւ այս երկիրը աւելի բեղմնաւոր է աշխարհի բոլոր մասերից. Նեղոսի հովիտը աւելի աղքատ է քան Եփրատ—Տիգրիսի մշակուած վայրերը։ Սրա համար է որ հին պատմութեանց մէջ Միջագետքը համարուած է դրախտ։ Նա այսօր թիւրքերի պատճառով աւերակ է, բայց աւերակ չէր երէկ, և աւերակը կարող է չլինել։ Սրա համար միայն անհրաժեշտ է հին ջրանցքները վերանորոգել։ Օմարը միայն մի գաւառից և միայն ցորենից 85,000 ոսկի փ. ի տուրք կը հաւաքէր։ Այսօր աւերակ Իրաքում առանց զուլթանելու մէկին 40 ցորեն որ դուրս չգայ, անբերրի կը համարուի։ Իրաքը արմաւի, բամպակի, հացի և պտուղի երկիր է:

գ) Հարստութիւնները։ Դեռ մի կողմ թողած մետաղները, հիւլէմոտ հասող ձիւթը, Իրաք հարուստ է նաւթով, ինչ որ նիւթականէ զատ ռազմական նշանակութիւն ևս ունի։ Բլէժմանսօն դատապարտուեց նրա համար որ դիւրութեամբ Մուսուլի հանքերը զիջեց Իրաքին։ Նաւթի այս խնդիրը միջազգային նշանակութիւն ունի և միջազգայնօրէն ժամանակաւոր կերպով ալ վճռուած է մրցակից Անգլիոյ, Թիւրքիոյ, Ֆրանսայի, Ամերիկայի և Իրաքի միջև։

Առանց այս երեք դրութիւնները ըմբռնելու, առանց ծանօթ լինելու Իրաքի անցեալին, դժուար է հասկնալ Իրաքի ներկայ կացութիւնը և կազմուածքը. արաբիզմի յաջողութեան կամ ձախողելու գաղտնիքները։

Իրաքի անցեալը իր հետքերը թողած է։ Նա այսօր ևս կը ներկայացնէ տարբեր խառնուածքի, տարբեր լեզուների, տարբեր կրօնքների, տարբեր ժողովուրդների մի կոնգլոմերատ, որոնք դժուարաւ իրարու փակած են։ Իրաքը, ինչպէս Կովկասը, կը ներկայացնէ ժողովրդների ու կրօնների տարբեր գոյն՝ ծաղիկների մի փունջ։

Արեւելքում առաջները կրօնքն էր ժողովուրդները իրարուց բաժանողն ու որոշողը։ Թէև Իրաք է. դարուց սկսած մահմետականութեան կեդրոն է եղած, խալիֆաների մայրաքաղաք, բայց հոս չէ յաջողած մի կրօնքի մենատիրութիւնը և ժողովրդների ձուլումը կրօնքի միջոցով։

Կրօնների հնութեան կարգով դեռ մնացել են լեռներում և անապատներում հին բաբելական, ասորական պաշտամունքները։ Արեւապաշտները, խառանիտները կամ Սաբիէնացիք, որ հրէութեան հակառակորդներն են եղած, այսօր էլ կան Իրաքում մանր խումբերով, ունին իրենց Սուրբ Գիրքը՝ «Ադամի Գիրքը», Գանձը», որ գրուած է հին սեմիտական լեզուով։ Կան Մալքեզականութեան, Զրադաշտականութեան աղաւաղուած դաւանանքները, որ յանձին եզիտիների կը պահուին Սանջարի լեռներում։ Հրէութիւնը, որ Նաբուգոդոնոսորի ժամանակներից մնացել է, շօշափելի քանակ կը ներկայացնէ։ Քրիստոնէական դաւանանքներից նեստորականութիւնը, լուսաւորչականութիւնը, կաթոլիկութիւնը, մահմետականութիւնից սիւննի, շիա, սինուսի և այլ աղանդներ, նոր դաւանանքներից բարիականութիւնը, վահաբիզմը, բուհականութիւնը, եւն. բոլորն էլ տեղ ունին Իրաքում, և մէկը միւսին տեղի կուտայ համեմատական մեծամասնութեամբ, ոչ թէ բացարձակ մեծամասնութեամբ։

Իրաքը ինչպէս միջազգային կռուախնձոր է, նոյնպէս կռուախնձոր է կրօնքների ու դաւանանքների։ Այստեղ է եզիտիների, սաբիէնացւոց կեդրոնը ու մեծ սրբատեղին։ Այստեղ են հրէաների սրբատեղիները Սիոնից ու Լացի Պատից յետոյ։ Այստեղ է նեստորականութեան կեդրոնը։ Այստեղ են Քերպելան, Նեջէֆը, որ շիականների ամենէն նուիրական վայրերն են և որոնք շիա Հնդկաստանը, Իրանը և միւս շիականները կը համարեն իրենց երկնային մայրաքաղաքները։ Իրաք ամէն տարի տասնեակ հազար դիակներ կը ճամբուին Իրաք թաղուելու համար նուիրական վայրերում։ Ոմանց համար Իրաքն է միակ օրրանը սրբերի և կրօնների. ոմանց համար նա երկրորդն է Պաղեստինից ու Հիճազից յետոյ, նայած իւրաքանչիւրի հաւատամքին։

Եթէ Իրաքը խառնարան է եղած և է այժմ տարբեր կրօնների ու դաւանանքների, խառնարան է այժմ տարբեր ազգերի։ Երբ կրօնը այժմ կամաց կամաց կը դադարէ ազգակ տարբեր ցեղերին մի անունով ու մի կերպարանքով ներկայանալու, երբ ցեղային, ազգային գիտակցութիւնը սկսած է գերազանցութիւն ստանալ կրօնականի վրայ, Իրաքն ալ սկսած է բաժանուիլ արագ կերպով ազգային շերտաւորումների։ Այսօր Իրաքում իրաքցի ազգութիւն չկայ, այլ կայ Իրաքի ժողովրդների մի հաւաքածոյ։

(10) (Շար.)

ՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ՆՊԱՍՏԸ ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՅ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Բարեգործականի Կեդր. Վարչութեան վերջին զեկոյցէն.

Մակեդոնիոյ եւ Թրակիոյ շրջանի գաղթականներուն եւ որբերուն թշուառ վիճակին անդրադառնալով, Կեդր. Ժողովը հաճոյքով տեղեկացաւ թէ, բացի անոնցմէ քանի մը հարիւրը Նուպարաշէն փոխադրելու ծրագրէն որուն համար կը սպասուի Հայաստանի կառավարութեան արտօնութեան, Միութեան կողմէ կատարուած դիմումներուն շնորհիւ, կարելիութիւններ կ'ըստեղծուին նաեւ մաս մը հողագործ որբերու Ֆրանսա եւ գաղթական ընտանիքներու ալ Սուրիա փոխադրութեան համար։

Բաց աստի, որոշուեցաւ գէթ առժամապէս դոյզն օգնութիւն մը փութացնել այդ շրջաններու ամենէն աւելի կարօտեալներուն եւ առ այդ երեք ամսուան յանձնառութեամբ, ազնուաբար ամսավճար նուիրատուութիւններ ըրին Պ. Գ. Կիւլպէնկեան՝ 10,1000, *Տիգրան Քէլէկեան* 2000 *եւ ՊՊ. Խամբրեան* 1000 *ֆրանք, այն ակնկալութեամբ որ ուրիշ բարեսէր ազգայիններ եւս նոյն կարեկցութեան զգացումով կը հետեւին իրենց օրինակին։*

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Գահիրէի Պէրպէրեան վարժարանին ընթացքը այս տարի աւարտած են՝ ՊՊ. Մ. Աբեւեան, Հ. Գասպարեան, Գ. Գլճեան, Ս. Զարիֆեան, Գ. Թաշճեան, Յ. Թըրբանց, Ս. Իպիշեան, Զ. Մատղաշեան, Ն. Մազլըմեան, Պ. Մասիկեան, Ն. Մէլթէրխեան, Գ. Շահրօզեան, Կ. Չէրչեան եւ Ս. Սեպուհեան։

Վկայականներու բաշխման հանդէսը տեղի ունեցած է Յունիս 15*ին նախագահութեամբ Առաջնորդ Թորգոմ Արք.ի, որ խօսք առնելով հաւաստիքներ տուած է վարժարանի ապագայի մասին։ Ճաշասեղան մը տրուած է յետոյ, ուր նախկին սաներէ ոմանք յիշատակներ պատմած են իրենց դպրոցական կեանքէն։*

Առաջարկուած է կազմել «Պէրպէրեան Սանուց Միութիւն»ը, վառ պահելու համար վարժարանին նախկին եւ նոր սաներուն մէջ համերաշխութեան ոգին։ Այս գաղափարին իրագործման համար կազմուած է երեք հոգիէ բաղկացած առժամեայ յանձնախումբ մը, որ մինչեւ դպրոցին վերաբացումը պիտի պատրաստէ Եգիպտոս բնակող Պէրպէրեան սաներու անուանացանկը։

ՀԱՅ ՄԸ ՄԱՀԱՊԱՐՏ

Քավալայի եղեռնագատ ատեանը մահուան դատապարտած է Յակոբ Քէչէճեան անուն երիտասարդ մը, որ անցեալ ամառ սպաննած էր իր նշանածը։

ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Մայիս 25*ին* 26*ին, տեղաց յորդառատ անձրեւ մը Վաղարշապատի շրջանին մէջ: Այս պատճառով յորդեցան Քասախ, Սեւ Ջուր, Զանգու գետերը։ Շրջակայքի բամպակի արտերը ողողուած են ամբողջովին։ Քասախը ողողած է* 114 *հեքթար հող Ն. Այնալու գիւղին մէջ, Զանգու գետը* 100 *մէթր տարածութեան վրայ ճեղքելով իր ափերը ողողած է* 60—70 *հեկտար տարածութիւն։ Սեւ—Ջուրը ողողած է Վերին եւ Ներքին Թուրքմանլու գիւղերու ցանքին մէկ մասը։ Ուժգին թափով կ'աշխատուի ամրացնել գետերուն ափերը։ Յանձնախումբ մը քննութիւն կը կատարէ աղէտին վայրը։*

«Լ'ՕՐԻԱՆ» ԿԱԽԱԿԱՑՈՒԱԾ

Վերջին սպահուն կը տեղեկանանք որ հանրապետութեան նախագահի հրամանագրով երեք ամսուան կախակայման դատապարտուած է «Լ'օրիան»։

ԹԻՄԷՔԹԻՒԻ ՏՈՒՐՔԸ ԿԸ ԶԵՂՉՈՒԻ

Առջի օր, նախր. խորհուրդը նիստ գումարելով որոշեց 100*ին* 30 *զեղչ մը ընել Թիմէքթիւի տուրքին վրայ, համեմատելով նախորդ տարուան գումարին։*

Միեւնոյն նիստին մէջ կառավարութիւնը որոշեց ամէն տուրքէ զերծ կացուցանել գիւղագնացութեան վայրերուն մէջ ներկայացող սինեմաներն ու գեղարուեստական երեկոյթները։

ԿՈՄԻՏԷԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐԸ ԱԶԱՏ ԱՐՁԱԿՈՒԵՑԱՆ

Պոյքոթի կոմիտէի բանտարկուող անդամները, հակառակ թափուած բոլոր ջանքերուն, դեռ կը մնան բանտ։ Ընկերութեան եւ պոյքոթի կոմիտէներուն միջեւ համաձայնութիւն գոյացնելու եւ պոյքոթի խնդիրը լուծելու պաշտօնը ունեցող յանձնախումբը, ամէն կողմ դիմումներ կը կատարէ եւ կ'աշխատի անոնց ազատ արձակման համար։ Միւս կողմէ քաղաքին կոմիտէները կը պահանջեն անոնց ազատ արձակումը, համաձայն իրենց միջեւ նախապէս գոյացած համաձայնութեան։

Հանրապետութեան նախագահը, անոնց ներում շնորհելու համար եղած դիմումին պատասխանելով, կը յայտնէ որ, նախ քան պոյքոթի վերջնական լուծումը, ներման պիտի չարժանանան անոնք։ Պոյքոթի բանտարկուած անդամները գոհ չեն ներման խնդրանքէն եւ կը պահանջեն որ իրենք օրէնքով անպարտ արձակուին, քանի որ ոչ մէկ յանցանք գործած են. եթէ ներումով մեզ հանել ուզեն, կ'ըսեն անոնք, պիտի հրաժարինք բանտէն դուրս ելնել եւ հացադուլ պիտի յայտարարենք։ Այժմ աշխատանքներ կը տարուին ձեւ մը գտնելով այս տաղտուկին վերջ դնելու համար։

Երեկ տարաձայնութիւն մը եղաւ, որուն համաձայն, իբր թէ կոմիտէի անդամները սկսած են հացադուլի։ Անոնց կեսօրուան կերակուրները, որ ցարդ կը հոգացուէր պանդոկ Նասիոնալի տնօրէնութեան կողմէ, այլեւս չի դրկուիր։

Առհասարակ Պասթա եւ Մուսէյթպէ թաղերուն մէջ, դեռ պոյքոթը բուռն թափով կը շարունակուի։ Շատեր չեն նստիր հանրակառք, մինչդեռ միւս գիծերուն վրայ հանրակառք նստողներուն թիւը բաւական նուազած է։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՅ ԱՒԵՏ. ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԷՍՆԵՐ

Քաղաքիս Հայ Աւետ. եկեղեցւոյ վարժարանները վերջին երկու շաբթուայ ընթացքին յաջորդաբար տուին իրենց ամավերջի հանդէսները։

Հայունեաց Աւետ. վարժարան.— Այս վարժարանը ունի երկու բաժին, Ա. տարրական բաժին՝ հինգ կարգեր, ուղղակի եկեղեցիին հովանաւորութեան տակ կը գտնուի. իր հանդէսը տուաւ 16 Յունիս կէսօրէ վերջ ժամը 3ին իր շէնքին մէջ. եղան արտասանութիւններ, այլեւայլ խաղեր եւ մարզանք։ (Բ.) վերին կարգեր տուին իրենց ամավերջի հանդէսը ամսոյս 23, Երեքշաբթի կէսօրէ ետք ժամը 3 ու կէսին, Աւետ. ժողովարանին մէջ խուռն բազմութեան մը ներկայութեան. շրջանաւարտ եղան Օրք. Փայլածու Գազանճեան, Ովաննա Մայեան, Լուիզա Մէրճանեան, Արաքսի Գալէմտարեան, Օձենի Գպիրեան, Եւգենիի Ժամկոչեան, Վարդանոյշ Էյիգեան, Մարիամ Օրմանեան, Հրանոյշ Այանեանեան, Վիքթորիա Պետրոսեան, Սառա Քէսիշեան։

Հայ Մանչերու Աւետ. Բարձր. Վարժարան.— (ա) Տարեկան մարզահանդէսը տեղի ունեցաւ դպրոցի շրջափակին մէջ։ Այս տարի հոգաբարձութիւնը մասնաւոր կերպով նկատողութեան կ'առնէ ծրագրի մէջ մարզական մասը եւ քանի մը ամիսներ առաջ մասնաւոր պիտի կը յատկացնէ խաղերու եւ մարմնամարզի գործիքներու համար։ Շատ կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ կարգ մը տղաք մեծ կարողութիւններ ի յայտ բերին եւ ամսոյս 20ին մարզահանդէսին մէջ հետեւեալները շահեցան Ա. եւ Բ. մրցանակներ.

100 մէթր վազք՝ Ա. Արշաւիր Մանուկեան, Բ. Վռամշապուհ Պօղեան, 400 մէթր վազք, Ա. Սարգիս Պասաքեան, Բ. Կիրակոս Մրխեան, չուանի վրայէն բարձրութիւն ցատքել. Ա. Յակոբ Տիքիմեան, Բ. Յովհաննէս Եազուպեան, Ձողով վրայէն բարձրութիւն ցատքել. Ա. Յարութիւն Արիշեան, Բ. Պետրոս Կոչկարեան, կեցած երկարութիւն ցատքել. Ա. Յակոբ Տիֆինեան, Բ. Յովհաննէս Եազուպեան, մէկ ծայր երկարութիւն ցատքել, Ա. Հրանդ Սօթուրեան, Բ. Սարգիս Պարագեան, երեք ծայր երկարութիւն ցատքել. Ա. Հրանդ Սօթուրեան, Բ. Յակոբ Տիֆինեան, Ոստնափայտի արշաւ. Ա. Պարոյր Սօթուրեան, Բ. Յովհ. Շնորհօքեան, Գունդ նետել. Ա. Յովհաննէս Եազուպեան, Բ. Գարեգին Երամեան։

(բ.) Յունիս 24ին, կէսօրէ ետք տեղի ունեցաւ արտասանութիւններու մրցման հանդէսը: Երէց Ֆրանսերէն արտասանութեանց մէջ մրցանակը շահեցաւ՝ Արշաւիր Մանուկեան (Կեսարիա), երէց արաբերէն արտասանութեանց մէջ մրցանակը շահեցաւ՝ Սամուէլ Խանեփկեան, (Բալու, Խարբերդ), Երէց անգլերէն արտասանութիւններու մէջ մրցանակը շահեցաւ՝ Վարդգէս Սեռոբեան (Խարբերդ), իսկ հայերէններու Ամերիկայէն Տիար Կերմնեանի անունով տրուած Ա. մրցանակը շահեցաւ՝ Ժիրայր Սալիպեան (Մարաշ) Բ. մրցանակը՝ Սարգիս Պասաքեան (Մարաշ) եւ Գ. մրցանակը Գրիգոր Կարապետեան (Էվէրէկ)։

(գ) Յունիս 26 Ուրբաթ կէսօրէ ետք տեղի ունեցաւ նաեւ մանչերու բարձրագոյն վարժարանի ամավերջի հանդէսը, Նախակրթարանի բաժինը զատ հանդէս չունեցաւ: Շրջանաւարտ կարգը կը բաղկանայ 12 հոգիէ որոնց երկուքէն մին մասնաւոր դասերու հետեւած ըլլալուն եւ միւսը մէկ երկու դաս ձգած ըլլալուն ստացած յատուկ յանձնարարագիր։ Մնացեալ տասը հոգին յաջողութեամբ աւարտած ըլլալուն վկայականի արժանացան: Կարգին առաջինը կը հանդիսանայ՝ Պր. Հրաչ Գուճիզանեան (Խարբերդ), մնացեալներու անուններն են ՊՊ. Զ. Հասիսեան, Լեւոն Հովունճեան, Գրիգոր Կարապետեան, Անդրանիկ Ոսկերիչեան, Յովհ. Եազուպեան, Մովսէս Մանուշակեան, Յակոբ Տիֆինեան, Հրանդ Սօթուրեան ու Վարդգէս Վարդապետեան։ Շրջանաւարտ կարգին հինգ հոգի ֆրանսերէն, արաբերէն, անգլերէն եւ հայերէն լեզուներով ճառեր կարդացին։ Մարզահանդէսի, արտասանութեանց եւ ուրիշ քաներու մէջ մրցանակ շահողները ստացան այլեւայլ մրցանակներ։ Հոգաբարձութեան ատենադպիր Պ. Գ. Քիրիշեան տուաւ ելեւմուտքի եւ ուրիշ քաներու մասին տեղեկութիւններ։

Այս տարի երաժշտութեան աւելի յոյժ եւ զարկ տալու համար Պ. M. N. Fox զատ պիանօ մը կը տրամադրէ եւ յայտնի երաժշտագէտ Պ. Յ. Իւվէզեան իբր ուսուցիչ կը կարգուի վերեւ յիշուած բոլոր դպրոցներուն։ Հաճելի էր լսել տղոց պատրաստած երգերն ու նուագները: Հանդէսը սկսաւ ֆրանսական քայլերգ՝ «Մարսէյյէզ»ով եւ փակուեցաւ «Մեր Հայրենիք»ով:

***

Այս տարի Պրումանայի աղջ. բարձր. վարժարանը հետեւեալ հայ շրջանաւարտները ունեցաւ. ՊՊ. Սամուէլ Աֆուլեան, Գեղամ Օհանեան, Հրաչ Ապուհայաթեան, Ռօպէրթ Քալինեան եւ Կարապետ Մարգարեան: Առաջին չորսը ստացան յանձնարարագիր Ամերիկ. համալսարանի Ֆրէշմէն կարգը մտնելու համար։

ՀԱՅ ԱԶԳ. ԵՐԿՍ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՇՐՋ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀԱՆԴԷՍ—ԵՐԵԿՈՅԹԸ

Յունիս 27ին Հայ Բողոքականաց ժողովարանին մէջ տեղի ունեցաւ, գեղարուեստ. շքեղ հանդէս-երեկոյթ մը, կազմակերպուած Հայ Ազգ. վարժարանի Շրջ. երկսեռ Միութեան կողմէ, նուիրուած «Հայ Գրերու Գիւտ»ին: Խուռն եւ երկսեռ բազմութեան մը ներկայութեան հանդէսը սկսաւ յոտնկայս «Մեր Հայրենիք»ով։

Հանդէսը բացաւ օրուայ նախագահ Պ. Վ. Գէորգեան: Օրուայ բանախօսներն էին Գեր. Շահէ եպիսկ. Գասպարեան եւ Պ. Եդուարդ Տարօնեան, որոնք մանրամասնօրէն պարզեցին Հայ գրերու գիւտէն առաջ սահող 16 դարերու մեր ունեցած կեանքը, քաղաքական աննպաստ պայմաններու տակ։

Հանդէսը ունէր նաեւ գեղարուեստական ճոխ մաս, որը շատ յաջող անցաւ։ Փոքրերու կողմէ եղան պարեր:

Երեկոյթը «Բամ Փորոտան»ով փակուելէ առաջ, օրուայ նախագահը, քանի մը խրախուսիչ խօսքերով ողջունեց Միութեան ժրաջան անդամները, եւ յաջողութիւն մաղթեց անոնց։

ՄԽԻԹԱՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ ՄԸ

Յունիս 19ին, Պէյրութի Ամերիկըն Կըրլզ Սքուլը սարքեց իր ամավերջի հանդէսը, որուն ներկայ գտնուելու առիթը ունեցայ: Նոյն հասարակ առիթը, սակայն, հազուադէպ բաղդաւորութեան մը փոխուեցաւ, երբ յանկարծ սրահին մէջ, օտար շրջանաւարտուհիներու շարքին սկսաւ սաւառնիլ հա՛յ շրջանաւարտուհիներու անունը: 28 շրջանաւարտուհիներ, որոնցմէ տասը միայն հայ, եւ սակայն որակի նժարը յաջողապէս իրենց կողմն է հակած այս տասը հայուհիները, շահելով դասարանին թէ՛ առաջնութիւնը թէ՛ երկրորդութիւնը,—առաջինը յանձին Օր. Ալիս Ղազարեանի, որ բացառիկ պատուով ստացաւ իր վկայականը, երկրորդը Օր. Ժօզեֆինի Կիւլէսէրեանի, ու խելայեղ ծափեր բոլոր հանդիսականներու կողմէ Հայ միտքն ու անոնք պանծացուցին:

Ամբողջ էութիւնս համակուեցաւ անզուսպ գոհունակութեամբ ի տես հայ տառապեալ մտքի անչափելի տոկունութեան, որով նոյնպէս կ'ապշէին շուրջի տեղացիները. հպարտ էի։

Լ.

ՄԵՍԱՈՒԱՐԻ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ
ԻՆՉՈ՞Ւ ՀԱՄԱՐ ՁՈՀԻՆ ԸՆՏԱՆԻՔԸ ԿԸ ՄԵՐԺԷ ՀՈԳԱԼ ՓՈՐՁԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԾԱԽՔԵՐԸ

Կարգ մը շրջանակներու մէջ զարմանք յառաջ եկաւ, երբ լսեցաւ թէ Պ. Մեսաուարի ընտանիքը որ մինչեւ հիմա դատարանին տուած մօտ 5000 թրք. հնչուն ոսկի Ապտալլահ Մեսաուարի սպանութեան քննութեան ծախսերը հոգալու համար, մերժած են վճարել քիմիաբան փորձագէտներու կողմէ պահանջուած 30,000 ֆրանքի գումարը:

Մեսաուարի ընտանիքին բարեկամ անձ մը հարցաքննուելով հետեւեալ բացատրութիւնը տուած է,

—«Վէճ մը ծագեցաւ զոհին ազգականներուն եւ հարցաքննիչ դատաւորին միջեւ, ձերբակալուած մեղսակիցներէն կամ վկաներէն խոստովանութիւններ կորզելու եղանակին մասին. ՊՊ. Մեսաուար կ'ըսեն թէ ամենամեծ գումարներն իսկ եթէ վճարեն, ճշմարտութիւնը պիտի չյայտնուի եթէ արգելափակուած Ղազէվիները չորոշեն խօսիլ: Արդ, զանոնք խօսեցնելու համար, Պ. Տէգանկլ, յոյս դրած է իր համոզկիր տաղանդին վրայ։ Իր դէմ ունեցած մարդոց հետ, Ֆրանսացի դատական պաշտօնեան որքան ալ ճարպկութիւն ցոյց տայ, որեւէ իրական արդիւնքի պիտի չյանգի։

«Ի՞նչ հարկ կայ ուրեմն շարունակելու։

«Ոչ նուազ խորհրդաւոր տարբեր ոճիրներու ընթացքին Լիբանանցի դատաւորներ, որոնք աւելի տեղեակ են մեր չարագործներու սովորութիւններուն, յաջողած են առանց ի գործ դնելու անմարդկային բռնութիւններ, խոստովանեցնել իրենց հարցաքննած անձերը։

«Պ. Տէգանկլ չուզեր հասկնալ որ հոս Ֆրանսա չենք: Կամ ալ, ասիկա շատ հաւանական է, իրեն համար անկարելի է յղանալ գործելակերպ մը որ ներշնչուած չըլլայ քաղցրութենէ կամ յարգանքէ զատ մարդ կը պէտի ամէն մարդու, ի՞նչ վիճակի կամ դերի մէջ ալ ըլլայ ան։

«Սալիհ Ղազուիի մը խօսելու հաճոյքին սպասելով մեր կեանքը կ'անցնի այնպէս չէ՞»։

Արդարեւ, հարցաքննիչ դատաւորին եւ զոհի ազգականներուն միջեւ ծագած են որոշ տարակարծութիւններ քննութեան եղանակին շուրջ:

Թէեւ Սալիհ էլ Ղազէվի առանձին կրնայ լուսաբանել քննութիւնը ոճիրի մը որ կրնայ թերեւս իսկ կազմակերպած ըլլալ Նեսիմ էլ Մարիի հետ, Պ. Տէգանկլ, իր շրջապատի բաժններուն համաձայն բացարձակապէս կը մերժէ անոր դէմ բանեցնել որեւէ բռնութիւն։

Սակայն, եթէ մեր տեղեկութիւնները ճիշդ են, Ֆրանսացի դատաւորը բաւական փաստեր հաւաքած է Սալիհ էլ Ղազուիի դէմ, զայն դատարան զրկելով դատապարտել տալու համար։ Իր մասնակցութիւնը ոճիրին ապացուցուած է։

Բայց ասիկա չէ որ կը փնտռէ զոհին ընտանիքը։ Անոր համար կարեւորը ոճիրին դրդիչները գտնելն է։ Անոնք երեւան կ'ելլեն միայն այն ատեն երբ Սալիհ էլ Ղազուի զանոնք մատնէ:

ԵԳԻՊՏԱՑԻ ՊԱՇՏՕՆԵԱՅ ՄԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ

Ընդհ. ապահովութեան պաշտօնեաները յաջողեցան Պէյրութի պանդոկներէն մէկին մէջ ձերբակալել Եգիպտոսի ելեւմտական նախարարութեան պաշտօնեաներէն Ապտէլ Ֆաթթահ էլ Համալ, որ կարեւոր գումարով մը փախուստ տուած էր Եգիպտոսէն:

ԿՈՐՍՈՒԱԾ ԵՐԿՈՒ ՀԱՅ ՊԱՏԱՆԻՆԵՐԸ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ

Լեւոն Փափազեան եւ Քերիմ Տալլալեան որ Յունիս 20էն ի վեր կորսուած էին, ոստիկաններու կողմէ գտնուելով իրենց ծնողքին յանձնուեցան։

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Հնդիկ մեծ իշխան եւ մեծահարուստ Աղա Խանի զաւակը, իշխան Իսմայիլ Ալի, նախանցեալ օր, Լոնտոնէն Պէյրութ եկաւ ու գնաց Սոֆար, ծուր ամառուայ ամիսները հոն անցընելու ինչպէս անցեալ տարի։

ՄԺԵՂՆԵՐՈՒ ԴԷՄ ՊԱՅՔԱՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Առողջ. ընդհ. սպասարկութիւնը կը յայտարարէ Պէյրութի եւ շրջակայքի քաղաքներուն եւ գիւղերուն բնակչութեանց թէ՝ զանազան հիւանդութիւններ արդիւնքն են մժեղներու տարօրինակ առատութեան։ Լիբանանցիներու ֆիզիքականը պահպանելու համար հարկաւոր է պայքար բանալ անոնց դէմ: Ոչնչացնելու է անոնց հաւկիթները չվազող ջուրերու ինչպէս նաեւ պեէքարաններու մակերեսէն «մազութ» կամ քարիւղ թափելով։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՆԵՐՈՒ ՑԱՆԿ

Հ. Բ. Ը. Միութեան Պէյրութի Մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուիրատուութիւնները Միութեան Արծաթեայ Յոբելեանին առթիւ:

	Ս. Դ.
Վեհ. Բաբգէն Ա. Կաթողիկոս	3000
Տիար Միսաք Ազիրեան	2500
Գեր. Շահէ եպսկ. Գասպարեան	1000
Պր. Ալֆրօ Ալթոեան	1000
Տքթ. Պ. Մելքոնեան	1000
Պր. Ժ. Ծովիկեան	1000
Պր. Ղ. Ղպիկեան	1000
Տկն. Անժէլ Շալվարեան	1000
Բրգոճ.ի սան.սանուհիներ	1000
Պր. Յ. Թորոսեան	500
Պր. Մ. Տամասեան	500
Պր. Իսկէնտէր Քէօրօղլուեան	500
Տքթ. Յ. Թոփճեան	500
Զմմառի Միութիւն	500
Գեր. Խաչիկ վ. դ. Աբանասեան	500
Rw. Pèr de la Vernette	500
Պր. Լեւոն Զէնեան	500
Զ. Ծ. Ո. Միութիւն	200
« « (300) Մամլքէյնի հիւանդանոցին	
Անանուս քեմբի կողմէ Պր. Կ. Կէօֆճեան	500
Պր. Բարթողիմեան	500
Թաղ. խորհուրդ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցիի	200
Տքթ. Միք. Քեչիշեան	500
Skorp. Եօլի Հրնկց. Միութիւն	200
Նուպարեան սաներ (Անէմեան)	500
Օր. Թագուհի Հազարապետեան	500
Սեբաստիոյ Բուրնուֆեղի Հյր. Միութիւն	200
Հանի Եղիազար Փափազեան	500
Պր. Յակոբ Պասթիլեան	500
Պր. Ա. Դրասէրեան	500
Ռըմէյլ թաղի պաշ. Հոգաբարձ.	200
Մազրայի Դպրոցասէր Միութիւն	200
Փոքրիկն Մկրտիչ Զէյվէեան	200
Ս. Նշան եկեղեցւոյ Դպրաց դաս	200
Օր. Տիգրանուհի Շալվարճեան	500
Օր. Կասարինէ Պօյաճեան	45
Գումար՝	22,945

ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՀԱՅ ՃԵՄԱՐԱՆԻՆ
Երրորդ Տարեշրջանը
Կ'ԸՍԿՍԻ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ՈՒԹԻՆ

Յառաջիկայ տարի ճեմարանը ունենալու է վեց կարգ: Չորս հիմնական դասարաններ, որոնք կը համապատասխանեն Ֆրանս. լիսէներու 6րդ 5րդ, 4րդ եւ 3րդ կարգերուն։ Այլ եւ երկու նախապատրաստական կարգ. առաջին նախապատրաստականը ուսման երրորդ տարին է, 9—10 տարեկաններու համար, երկրորդ պատրաստականին ուսման չորրորդ տարին է 10—11 տարեկաններու համար:

Ծրագիրն ու յայտագիրը ստանալու համար դիմել Վարչութեան։

Արձանագրութեան համար անձամբ կարելի է դիմել ճեմարան Յուլիս եւ Հոկտեմբեր ամիսներուն առաջին երկու շաբաթները, իսկ գրաւոր կերպով կարելի է դիմել միշտ հետեւեալ հասցէով՝

Léon Chant
College Arménien
Rue Kantari
Beyrouth, Liban

ՔԱՖԷ ՏԸ ՖԱՄԻԼ
Րաս Պէյրութ. Ծովեզերք
Ընտանեկան միակ զբօսավայր
ԱՄԷՆ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ
ԸՆՏԱՆԿ. ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
ՕՐՔԷՍԹՐ ՃԱԶՊԱՆՏ
ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ
ՊԻՒՖԷՆ ԽԻՍՏ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ

Հայ Գեղարուեստասէր Միութիւն
ՑԱՅԳԱՀԱՆԴԷՍ
ՌԻՎԻԷՌԱՅԻ
ԾՈՎԵԶԵՐԵԱՅ ՕԴԱՍՈՒՆ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ
11 ՅՈՒԼԻՍ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԻՆ
Նուագ, Պար, սիրուն անակնկալներ
ՄՈՒՏՔ 50 Ս. Դ.
ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔ 10 » »

Հայրն ու մայրը նոյն վիշտով կը տառապէին։ Իրենց զաւակը կը սիրէին, իւրաքանչիւրը իր սիրած ձեւով, և Գլոտի մեկնումը կը հարուածէր զիրենք հաւասարապէս։

Իրենց ներսիդին յուզող զգացումները շուտով երեւան ելան։ Մինչ մայրը իր գիրին մէջ, կքած կը մնար վշտի ծանրութեան ներքեւ, հօրը խիստ բնաւորութիւնը յաղթական կ'ելլէր։ Զայրացած էր։

Բարձրաձայն կ'արտասանէր անիմաստ բառեր, նախադասութիւններ։

— ... Անպատուութիւն... անջնջելի արատ... ամօթի մէջ մխրճուած ընտանիք... փողոցի աղջիկ...։

Տկն. Բրիվա լուռ կ'արտասուէր։ Կը տառապէր... ինչպէս մայր մը կը տառապի ընտանիք անդամի մը կորուստովը։ Իր տառապանքը բարոյական էր ու ֆիզիքական. և ո՜վ գիտէ ի՛նչպէս պիտի փաթթուէր իր աղջկան, նոյնիսկ անոր յանցաւոր ըլլալու պարագային, եթէ Գլոտ երեւան ելլէր դարձեալ...

— Ո՛ւր, բարեկամս։ հարցուց կինը բեկանուած ձայնով մը, երբ տեսաւ որ պ. Բրիվա ոտքի կ'ելլէր յանկարծ և մեծ քայլերով կ'ուղղուէր դէպի ներքնասենեակը։

Նախկին դատաւորը բացատրեց:

— Պիտի ջանամ այս պզտիկ թշուառականը գտնել և հոս բերել...։

«Վնասը դուցէ այնքան մեծ չէ որքան մենք կ'երեւակայենք։

«Տակաւին կրնանք թերեւս մեր զաւկը ազատել խայտառակութենէ։ Կը հարցաքննենք զինքը... Կը պահանջենք որ իրականութիւնը խոստովանի... յետոյ կը մտածենք, չէնք թողուր որ պատահած

տալ թէ ինքն ալ կ'ուզէր որ անձնուիրօրէն ծառայել մանկամարդ աղջկան։

Եւ աւելը առնելով գետնէն, օդին մէջ սկսաւ ուժով շարժել փոշիի ամպեր բարձրացնելով։

Սակայն հաւատալ պէտք է թէ կապիկը հայր Լարիւի պատուէրները հասկցած էր և կը ջանար նորեկին համակրութիւնը ըստ կարելւոյն շուտով շահիլ։

Մէկ ոստումով շէմբանէն ցատկեց Լէչըվլէի վրան: Ձեռքէն աւելը խլեց և շատ վարպետութեամբ ու խնամքով սկսաւ կառքին տախտակամածը աւլել։

Լէչըվլէ բողոքեց։ Իր ստացուածքին տիրանալ և իր պաշտօնը ձեռք առնել կ'ուզէր։

Վա՛յ եկաւ սակայն գլխուն։ Օկիւսթ բարկացաւ և աւելը դարձուց Լէչըվլէի ու սկսաւ ծեծել: Լէչըվլէ փախչելէ զատ ուրիշ ճար չգտաւ...։

Հայր Լարիւ հիացած էր։

— Կը տեսնեմ, ըսաւ, որ այստեղ ամէն ոք զձեզ շատ պիտի սիրէ, սիրելի Գլոտս։ բայց եթէ թոյլ կուտաք՝ ես ամենէն աւելի պիտի սիրեմ։

—Այո՛, թոյլ կուտամ, բացագանչեց մանկամարդ աղջիկը ձայնով մը որ կարծես գգուանքի նոր զարուը կը բուրէր։

Եւ՝ երկրորդ անգամ ըլլալով՝ որդիական համբոյր մը դրոշմեց ծերուկին։

Վիճակը նետուած էր։

Ծեր հոգիին Գլոտի դիմադրութիւնը ջախջախած էր։ Յաջողապէս պաշտպանած էր դատը այն մանուկին որ աշխարհ պիտի գար օր մը։

Այս ամբողջ ողբերգութեան պահուն, ուր իրարմէ շատ տարբեր անձեր դէմ դիմաց էին եկած, ամենէն խոնարհներն որ ամենէն ազատարարը և ամենէն մարդ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԱԼԻ ՍԻՒՐԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐ ԻՐԱՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀԵՐՔՈՒՄԸ

Պաղտատ.— Մեծ արևելքի Թերթերը" մեծ կարևորութիւն տուին և քաղաքական" պատրուակ մը վերագրելով Սիւրիոյ Ֆրանսական Բ. քօմիսէր Պ. Հ. Բօնսոյի և Իրաքի վարչապետին Նուրի, էլ Սաիտ փաշայի ճամբորդութեան Պէյրութէն Աղեքսանդրիա և Մարսէյլ միեւնոյն նաւով. Անոնք հասկցուցին որ Ալի Թագաւորը Սիւրիոյ գահին վրայ բարձրացնելու խնդիրն էր որ կը ծեծուէր։

Իրաքի կառավարութիւնը պաշտօնապէս կը հերքէ այս տարաձայնութիւնը. Պ. Բօնսոյի և Նուրի փաշայի ներկայութիւնը Շամբօլիոնի վրայ պարզ զուգադիպութեան մը արդիւնքն է և չունի քաղաքական նպատակ։

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՆԵՐԸ ԵՒ ԿԱՆՏԻ

Նիւ-Եօրք.— Կանտիի բարեկամներու տեղեկութեան ընկերութեան անդամ և Կանտիի Ամերիկայի հիացողներու խմբակցութիւն մը, Յուլիս 16ին «Օլէմփիկ» նաւով Անգլիա պիտի երթայ Կանտիին հանդիպելու համար։ Պարզ է որ Մանկաթմա, ժամերս Անգլիա պիտի հեկնի Կլոր Սեղանի համաժողովի աշխատանքներուն մասնակցելու մըտադրութեամբ։

ՀՈՒՎԸՌԻ ԱՌԱՋԱՐԿԸ

Փարիզ.— Ֆրանսացի և Ամերիկացի բանակցողներ, վիճերը ժողով գումարեցին բայց չյաջողեցան Հուվըրի առաջարկին գործադրութեան եղանակներուն վրայ համաձայնութեան գալ։

ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ ՓԵՐՈՒԻ ՄԷՋ

Լիմա.— Կիւսքայի մէջ պայթող զինուորական ըմբոստութիւնը յուրջ բնոյթ մը ստացաւ. Կառավարական զինուորագունդերը պարտուեցան Ժուլիաքայի մօտերը ու քաշուեցան դէպի Արէքիբա։

ԿԼՈՐ ՍԵՂԱՆԻ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ

Լոնտոն.— Սըր Ռօպէռ Հօռ անդամ Եւրոպական պառլիրակութեան Կլոր Սեղանի համաժողովին մօտ, Հնդկաստանի ընկերակցութեան անդամներուն յայտնեց ցեկագիր մը Հնդկաստանի կացութեան և գաղութի սահմանադրական կարգի փոփոխութիւններուն մասին։ Անիկա ծանրացաւ այն գիտողութեան վրայ թէ նոր սահմանադրութիւնը պէտք չէ նկատէ Անգլիացիները որպէս օտարականներ։

ՆՈՐ ԶԱՐԴԵՐ ՆԱԽԱՏԵՍՈՒԵԼՈՎ ԶԷՆՔԵՐ ՏՐՈՒԵՑԱՆ ՍԻՕՆԻՍԹՆԵՐՈՒՆ

Եաֆա.— Կառավարութիւնը այսօր հրատարակեց հաղորդագրութիւն մը ի պատասխան Ալ Ճամիա էլ Արապիա արաբական թերթի հրատարակած մէկ յօդուածին։ Այս հաղորդագրութեան բ. քօմիսէրութիւնը կը յայտարարէ որ ինք մասնկութիւն չունի հրեաներուն զէնքի գործածութիւն սորվեցնելու, բայց մեկուսացած գաղութներուն բաժնած է «Կարնիէ» հրացաններէն որոնք կրնան գործածուիլ միայն ծայրագոյն վտանգի մը պարագային։ Հրացանները զրուած են գոց մթերանոց երու մէջ, որոնք կրնան բացուիլ միայն օրինական պաշտպանութեան մը միջոցին։

Սպաներ և ոստիկաններ փորձեցին վերջերս այս հրացանները, գաղթականներու ներկայութեան։ Իւրաքանչիւր մթերանոցէ հանուեցաւ 50 փամփուշտ փորձի ընթացքին։

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Մատրիտ.— Ընտրութիւններուն մէջ հանրապետական ընկերվարական քուալիսիոնը շահեցաւ 49 նահանգ 50ի վրայ։ Կը կարծուի թէ ընկերվարականները պիտի ունենան 130 աթոռ։

Կը հերքուի թէ Սպանիոյ Մարոքի հովանաւորութենէն հրաժարելու տարաձայնութիւնը։

ՕԹԷԼ ԱԼԷՆՊԻ

Hôtel ALLENBY

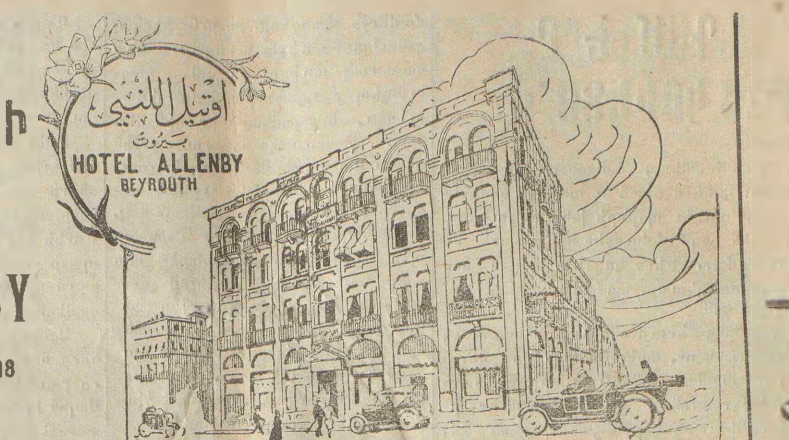

ԱԼԷՄՊԻ ՓՈՂՈՑ

ԹԷԼԷՖ. 622

ՀԵՌԱԳԻՐ HOTEL ALLEMBY

Հայկական նոր օթէլ. անունին չափ փառաւոր, անբաղդատելիօրէն մաքուր, շքեղ տեսարան, բոլոր սենեակները փողոցի վրայ, խնամուած սպասարկութիւն.

ՄՕՏ ՕՐԷՆ ՄՕՏ ՕՐԷՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԵՂ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ

ՇԱՏ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐ

ԴԻՄԵՑԷՔ ԵՒ ՊԻՏԻ ՀԱՄՈԶՈՒԻՔ

Տէր եւ տնօրէն՝ ՎԱՀԱՆ ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ և Ժ. ԱՐԵԼԵԱՆ

ՄԱՆԴՈՍ ԼԻԲԱՆԱՆ

· ԶԱՀԼԷ ·

Հայկական միակ պանդոկը Զահլէի մէջ

ՄԱՔՈՒՐ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՄԵՂ ԽԱՇ

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆԿՈՂԻՆՆԵՐԸ ԿԷՍ ԳԻՆ

ՏՈՒՆ ՎԱՐՁԵԼ ՈՒԶՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ

Տէր եւ տնօրէն Յ. ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ

ՏՔԹ. Մ. Ս. ՏԱՔԷՍԵԱՆ

Նախկին ներքին բժիշկ ԹԱՂԱՊԵՏ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ

Այժմ Յայտնի բժիշկ St. ELIE ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ

ՆԱՀՐԻ ՈՍՏԻԿԱՆԱՏԱՆ ԴԻՄԱՑ ԻՐ ԲԼ ԼԻՖԻ ՄԷՋ

Ամեն օր (կէսօրէ առաջ 10 — (կէսօրէ վերջ 1 —

ԾՆԹ.— Հինգշաբթի եւ շաբաթ կէսօրէ վ.րջ աղքատ հիւանդներուն ձրի։

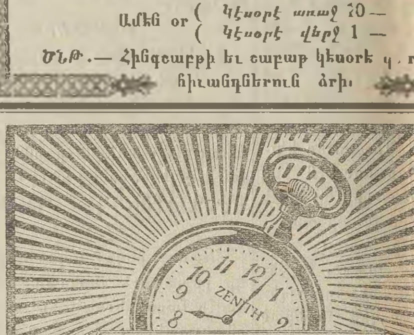

« Time is money »

Ժամանակը ոսկի է

ԶԷՆԻԹ ԺԱՄԱՑՈՅՑԸ ՇՆՈՐՀԻՒ ԻՐ ԱՄԵՆԱՃՇԳՐՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՃՇԴԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ անզուգական յաջողութիւններուն ձեզի դրամ կը շահեցնէ առանց դժուարութեան, կարելիութիւն տալով խնայելու ձեր ռոպէները անգամ։

Ունինք ժամացոյցներու ամբողջ շարք, ոսկի, արծաթ թէ նիքել, կիներու եւ այրերու համար։

Կ'ԱՊԱՀՈՎԷ ՆԱԵՒ ԲՈԼՈՐ ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ՝ ԱՄԵՆԱՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ.

Ընդհ. ներկայացուցիչ՝ ԽԱՉԱՏՈՒՐ ՇԱՀԻՆ (Ֆոչ փողոց)

Վաճառատուն՝ Վէյկան փողոց, քաղաքապետարանի դրան կից։

Կեանքի տխրութեան դէմ !

այլեւս ոչ ներկայացում ոչ նուագահանդէս նուագը ձեր տան մէջ։

ՕՏԷՕՆ

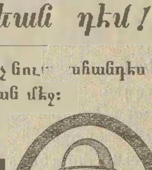

Սկաւառակի եւ Փօնօի յայտնի մարքան ձեզ այս կը մատուցէ քիչ դրամով ամէն գիշեր ընտիր նուագ լսելու հաճոյքը։

Գնեցէք ՕՏԷՕՆ փօնօ մը

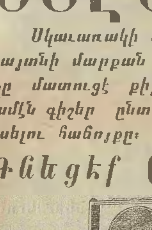

որմէ անկասկած պիտի հմայուիք եւ շնորհիւ այս հոյակապ մարքայի սկաւառակներուն շարունակական ժամանման, կրնաք ամէն իրիկուն, Ձեր տուներուն մէջ վայելել ամենամեծ նուագահանդէսները եւ նուագիչները, իրենց վերջին ստեղծագործութիւններով։

Այլեւս ոչ ներկայացում եւ ոչ ալ նուագահանդէս, այդ բոլորը ունենալ ձեր տան մէջ միակ միջոցնէ՝ կեանքի տխրութեան դէմ ինքնապաշտպանուելու։

ՏՔԹ. ԳԷՈՐԳ ՍԵՐՎԵՐԵԱՆ

Վկայեալ Laureat Նախկին Interne եւ այժմ մնայուն բժիշկ Ֆրանսական հիւանդանոցի աչքի, քթի, կոկորդի, ականջի, և գլխու հիւանդութիւններու բաժնին։ Հիւանդ կ'ընդունի կէսօրէ վերջ ժամը 2—6 իր գլինիկին մէջ Rue de Damas, N° 15, ի հարկին հիւանդները ուղղակի հիւանդանոց կ'ընդունուին իր կողմէ տրուած մուտքաթուղթով։ Վկայեալ աղքատները ձրի։

ՕԹԷԼ ԼԻՒՔՍ

ԶԱՀԼԷ ԶԱՀԼԷ ԶԱՀԼԷ ԶԱՀԼԷ

— ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ՝ Գ. ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ —

Կեդրոնական ամենագեղեցիկ դիրքի վրայ, բոլորովին նոր կահաւորում

Մաքուր եւ անթերի սպասարկութիւն ու դիւրամատչելի գին

Արեւելեան եւ Եւրոպական համեղ ճաշ

Ընտանիքներու համար մասնաւոր դիւրութիւն

Մեր նշանաբանն է՝

1.— Մաքրութիւն

2.— Մաքրութիւն

3.— Մաքրութիւն

ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏՕՔԹ. ՄԻՔԱՅԷԼ ՔԵՇԻՇԵԱՆԻ

(Վկայեալ Պէյրութի Ամերիկեան Համալսարանէն)

Գիտական վերջին մեթոտներով, կատարելագործուած վիրաբուժական գործիքներով եւ 32 տարուան փորձառութեամբ կը դարմանուին հետեւեալ հիւանդութիւնները.—

Ա.— Վիրաբուժական ամէն կարգի գործողութիւնները։

Բ.— Ծննդաբերութիւն առանց վտանգի, մասնաւոր սպասարկութիւն գիշերուան համար։

Գ.— Իգական սեռի ծննդաբերական գործարաններու հին և նոր բոլոր ախտերը գիտական վերջին մեթոտներով։

Դ.— Արանց և կանանց Փրանկախտի ու Ջերմախտութեան հիւանդութիւնները կը դարմանուին նորագիւտ ձեղերով և առանց ցաւի ներարկումներով։

Ե.— Աչքի ամէն տեսակ հիւանդութիւններ, Ռոյալ Մէյլ Լայնի Անգլ. ընկ. պաշտօնական բժիշկի հանգամանքով մեր քննած և դարմանած հազարաւոր ճամբորդները առանց արգելքի իրենց տեղը հասած են։

Զ.— Յաճախորէն կը դարմանուին նաև մայրական, ներքին և մորթի հիւանդութիւններ ինչպէս նաև երախաներու հիւանդութիւններ։

Է.— Երեքշաբթի օրերը կէսօրէ ետք ժամը 3—6 աղքատներուն ձրի։

Ընդունելութեան ժամեր։ Ամէն օր 8—12 և 3—6

ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ։ Թրամվայի Ընկերութեան մօտ, Առողջութեան դեղարանի քով, Պարպարիներու վերելքին վրայ.—

ԻՐԼԱՆՏԱԿԱՆ ՁԻԱՐՇԱՒԻ

ՄԵԾ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

(Crand National-Derby-St. Leger-Manchester November Haudicep

Մօտ օրերս կը հանէին Իրլանտական Ձիարշաւի աշխարհահռչակ վիճակահանութեան տոմսակները։

Հաճոյքով կը ծանուցանեմ թէ՝ մասնաւոր կարգադրութեամբ առաջին ձիարշաւին համար բացառապէս՝ ՎԵՑ տոմսակ գնողէն ՀԻՆԳԻՆԸ տոմսակի եւ ՏԱՍՆԵՐԿՈՒ տոմսակ գնողէն ՏԱՍՆՈՒՄԷԿԸ տոմսակի փոխարժէք միայն պիտի գանձեմ. Իսկ վաճառորդներուն պիտի ընեմ ՄԻԱՑՆԱԻՐ ԳԻՆ մը որ չէ ծանուցուած մինչեւ հիմա։

Տոմսակներու սովորական գիներն են՝ 310 ս. ղ. եւ 200 ս. ղ.։

Վաճառորդները կրնան վերադարձնել չծախուած տոմսակները։

Եթէ անձնապէս պիտի խաղաք, օգտուէ այս անգամուան բացառիկ զեղչէն եւ հարուստ եղէք շահելով անհաւատալիօրէն ՀՍԿԱՅ ԳՈՒՄԱՐՆԵՐ։ Իսկ եթէ ծախելով դրամ շահիլ կուզեք՝ ուրիշներուն պէս շտապեցէք առաջարանք խնդրելու։ Կանխիկ դրամ չեմ ուզեր վաճառորդներէն։

Պօստա — Պէյրութ (Փօստարկղ 422)

Մ. ԿԱՊՐԱՆ

Վիճակահանութեանց ընդհ. գործակալութիւն

ԾԱՆՕԹ.— Ձիարշաւի այս տոմսակները գնելէ մի միայն այն անձէն որուն պատասխանատուութեան վստահ էք։

ԳՈՐԳԻ ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ

ԵԹԷ ԿՈՒԶԷՔ ԿԱՀԱՒՈՐԵԼ ՁԵՐ ՏՈՒՆԵՐԸ

ԱՄԵՆԱԸՆՏԻՐ ԵՒ ՃԱՇԱԿԱՒՈՐ ԳՈՐԳԵՐՈՎ

ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԾԱՆՕԹ ԳՈՐԳԻ ՎԱՐՊԵՏ ԵՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹԱՇՃԵԱՆԻ

ԳՈՐԳԻ ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆԸ

ուր պիտի գտնէք պատրաստ և ապսպրանքով ամէն տեսակի և չափի գորգեր, որոնք Եւրոպական և Ամերիկեան հրապարակներու վրայ ճանաչուած են։

Նիւ Եօրք Բիլիթի նախկին Ղազիրի գորգի գործատան բոլոր ցեկէկները փոխադրուած են Պ. Թաշճեանի,

ԷՃՐԷՖԻԷԻ ԳՈՐԳԻ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆԸ

THE ROYAL MAIL LINE

- ՌՕԵԸԼ ՄԷՅԼ ԼԱՅՆ -

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱՀՌՉԱԿ ՇՈԳ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Արագընթաց երթեւեկութիւններ ընդմէջ Եւրոպայի եւ հարաւ. ամերիկ...

UNITED STATES LINES

— AMERICAN MERCHANT LINES —

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կանոնաւոր երթեւեկութիւններ ընդմէջ Եւրոպայի եւ Նիւ-Եօրքի աշխարհիս մեծագոյն նաւերով։

CANADIAN PACIFIC

Գանատական ամենամեծ կառավարական շոգ. ընկ.

Կանոնաւոր երթեւեկութիւններ ընդմէջ Եւրոպայի և Գանատայի

EASTERN MEDITERRANEAN EXPRESS LINE

Ամէն 10 օրը կանոնաւոր մեկնումներ՝ Պէյրութէն — Աղեքսանդրիա — Փիրէ եւ Մարսէյլ

IPHIGENIA ԵՒ ASPASIA ԱՐԱԳԸՆԹԱՑ ՆԱՒԵՐԸ

ՆԱԽԸՆՏՐԵՑԷՔ ՃԱՄԲՈՐԴԵԼ ՄԵՐ ՆԱՒԵՐՈՎ

Գիներու, մեկնումներու, բուականներու, ինչպէս նաեւ մանրամասնութեանց համար դիմել.—

Ալէնպի Ֆօչ. Արեւելքի ընդհանուր գործակալ՝

Թէլէֆօն՝ 9—06 Ա. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ

Փիրէա— Մագրա Սրօս, թիւ 51։

Մարսէյլ— 80 Պուլվար ար Տամ։

المطبعة الوطنية

صاحبها : خليل ضمر

بيروت — البرج « وراء محلات اورزدي باك »

تطبع الكتب والجرائد والمجلات والاشغال التجارية وكل ما يراد طبعه باحرف جميلة وطبع متقن واسعار متهاودة

طبعت في المطبعة الوطنية * بيروت « البرج »

ՍԱԿԱՐԱՆ ՊԷՅՐՈՒԹԻ

3 ՅՈՒԼԻՍ 1931

		Սուրիկ.
Եգիպտ. Թղթադրմ.		636
Անգլիկն. »		620
Տոլար »		127
Թրքական »		60
Պանք Օթթոման		155
Իտալական Լիր 100		662
Ցունակն. Տրախմի 100		160
Անգլ. ոսկի		619
Ֆրանս. »		482
Օսման. ,,		553,50
Արծաթ մէճիտ		33
Գրէտի Ֆոնս. Ա.	21 50	
,, Բ.	12 40	
,, Գ.	11 50	

ՍէՖէրեան եղբարք Բիւ Ֆօշ

Թէլ 19.6[illegible]

102 ԵՐԿՈՒ ՍՐՏԵՐ

կայինը յայտ եկած էր....։

Ցաջորդ առտու կենդանաբանը Բարիզէ կը մեկնէր։ Կառքերը կը մեկնէին դէպի անծանօթը....։

Գլոտ Բրիվս «Յաջ բարով»ը կ'ըսէր մանկամարդ աղջկան իր կեանքին ու այն ամէն բանին որ սիրած էր մինչև հիմա . . . .

. . . .

Գլոտ Բրիվայի՝ իր սենեակին պզտիկ սեղանին վրայ կզած յուսահատական նամակը միսս Քլարքի կողմէ գտնուած էր, որովհետև անիկա էր որ ամէն առտու արթնցնելու կու գար Գլոտը։

Միսս Քլարք կը խորհէր թէ երիտասարդ մը միշտ ձանձրալի ելլելու է իր անկողինէն, որպէսզի ծուլութեան չվարժուի։

Կարելի է հասկնալ միսս Քլարքի ապշութիւնը՝ երբ տեսաւ թէ սենեակը մարդ չկար ու անկողինն ձեռք չէր զարնուած։

Անոր խիստ և ցասկոտ նայուածքը նամակին վրայ կանգ առաւ։ Առաւ նամակը, պատռեց զայն եւ կարդաց։

Վայրկեան մը յետոյ, դաստիարակուհին կատաղեալ կատաղութեան մէջ՝ կը խոյանար Տէր և Տկն. Բրիվայի մօտ։

Մինչ ծնողքը կը տեղեկանային ճակատագրական նամակին պարունակութեան, միսս Քլարք անէծքի տարափ մը կը տեղացնէր։

Ինք մի՛շտ նախատեսած էր թէ այսպիսի դժբախտութիւն մը պիտի պատահէր....։ Պէտք եղածին չափ հսկողութիւն չէր կատարուէր աս աղջկան վրայ....։

Ծնողքը՝ միշտ թոյլ կը գտնուէին։ Ո՛հ, եթէ կանուխէն լսէին՝ Գլոտ չատոնց փակուած կ'ըլլար վանք

ԵՐԿՈՒ ՍՐՏԵՐ 103

մը....։ Անհաւասիկ թէ քանիի՛ կը նստի՛ երբ մարդ թող կուտայ որ խենթուկ աղջիկ մը հետևի իր կոչումին, ինչպէս ինք կ'ըսէր, ձգելով որ արուեստագէտ դառնայ....

— What a bad, wicked girl ! (Ի՛նչ չար և գէշ աղջիկ...) եզրակացուց պառաւ աղջիկը, որ ո՛չ մէկ մխիթարական խօսք կը գտնէր այն դժբախտութեան առջև որուն տակ ընկճուած կ'երևէին Տէր և Տիկին Բրիվս։

Նամակին ընթերցումը, առաջին պահուն, տեսակ մը ապշութեան մէջ ընկղմած էր նախկին դատաւորն ու կինը։

Գլոտի դողդոջ ձեռքովը գրուած տողերը կը կարդային, դա՛րձեալ կը կարդային, սակայն չէին կրնար ըմբռնել։

Միսս Քլարքի յաղթական ու դաժան խօսքերուն ոչ մէկ ուշադրութիւն կ'ընծայէին։

Անգլուհիին իրենց տունը բնակելէն ի վեր վարժուած էին այս բաներուն։

Գիտէին թէ անիկա հակառակ էր չափազանցութեան, մանաւանդ երբ խնդիրը կը դառնար Գլոտի մասին։

Պր. Բրիվս կնոջը ձեռքը ձգեց նամակը ի վերջոյ և ըսաւ.

— Կարելի՛ բան չէ...

Ու առանց կարևորութիւն տալու զոռում գոչումին միսս Քլարքի, որ զայրացած էր թէ իր կարծիքը կասկածի կ'ենթարկուէր, ընդոստ ուղղուեցաւ դէպի լքուած սենեակը։

Վերադարձին համոզուած էր։

— Մեկնած է Գլոտ... մեկնած է... մրմնջեց՝ յուսահատօրէն նետելով ինքզինքը աթոռի մը վրայ։